

JÄRVENPÄÄN LINNUSTOTUTKIMUS

2001 - 2003

Järvenpään kaupunki
Ympäristötutkimus Metsätähti Oy
Juha Honkala, Seppo Niiranen, Ari Lavinto

TIIVISTELMÄ

Järvenpään lintuatlas on koko kaupungin alueella toteutettu pesimälinnuston tutkimus, jossa on selvitetty kaupungissa pesivät lintulajit ja niiden parimäärät. Lisäksi tutkimuksen tulosten perusteella on määritelty linnustolle merkittäviä elinalueita. Näitä alueita ovat mm. tietyt metsä- ja avomaa-alueet, sekä osa Tuusulanjärven ranta-alueista.

Järvenpään linnustoselvitys, eli lintuatlas, toteuttiin vuosina 2001-2003. Kunakin tutkimusvuonna tutkittiin noin kolmasosa kaupungin 40 km² pinta-alasta.

Järvenpään linnustoselvityksen ohella samanaikaisesti toteutettu Linturannan Natura-alueen linnustoselvitys (Honkala & Lavinto 2001) esittelee yksityiskohtaisesti Natura-alueen linnuston. Tässä raportissa ko. alueen linnusto esitellään yleisluontoisesti.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kolmen käyntikerran reviirikartoitusmenetelmää.

Kaupungin runsain pesimälintu tutkimusaineiston perusteella on talitiainen *Parus major*, josta on tehty 1263 pesintään viittavaa havaintoa. (Taulukko 2).

Seuraavana tulee peippo *Fringilla coelebs* (1218) joka on lähes yhtä runsas. Kaupungin kolmanneksi runsain pesimälintu on sinitäinen *Parus caeruleus* (902).

Seuraavina tulevat likimain yhtä runsaina viherpeippo *Carduelis chloris* (899) ja räkättiras-tas *Turdus pilaris* (873).

Kaikki runsaimmat lajit ovat sopeutuneet hyvin elämään ihmisen muokkaamassa ympäristössä.

Maamme runsain pesimälintu, pajulintu *Phylloscopus trochilus* on tutkimusaineiston perusteella vasta Järvenpään seitsemänneksi runsain pesimälintu (642 havaintoa).

Kaiken kaikkiaan erilaisia pesimävarmuuskriteerejä täyttäviä havaintoja on kertynyt 108 lajista. Hyvin vähälukuisia pesimälajeja (havaintoja ≤ 2 reviiristä) on yhteensä 29.

Järvenpään linnustoon kuuluvia Uhanalaistoimikunnan luokittelemia vaarantuneita (VU) lintulajeja on 5. Ne ovat: naurulokki *Larus ridibundus*, pikkutikka *Dendrocopos minor*, käenpiika *Jynx torquilla*, tiltalti *Phylloscopus collybita* ja peltosirkku *Emberiza hortulana*.

Silmälläpidettäviä (NT) lintulajeja Järvenpäässä on vuosien 2001-2003 tutkimusaineiston perusteella yhteensä 10: tuulihaukka *Falco tinnunculus*, ruisrääkkä *Crex crex*, käki *Cuculus canorus*, kivitasku *Oenanthe oenanthe*, pensastasku *Saxicola rubetra*, pikkusieppo *Ficedula parva*, pikkulepinkäinen *Lanius collurio*, kottarainen *Sturnus vulgaris*, varpunen *Passer domesticus* ja nokkavarpunen *Coccothraustes coccothraustes*.

Vuosien 2001 - 2003 tutkimuksissa Järvenpäässä tehtiin 50 havaintoa kymmenestä EU:n lintudirektiivin I liitteen lajista. Näistä pikkulepinkäinen, ruisrääkkä, peltosirkku ja pikkusieppo ovat myös uhanalaisluokituksessa huomioituja lajeja: peltosirkku on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Harmaapäätikka, pikkulepinkäinen, ruisrääkkä ja pikkusieppo on luokiteltu silmälläpidettäviksi (NT) lajeiksi.

Järvenpään linnustotutkimuksessa tehtiin vuosina 2001 - 2003 yhteensä 113 havaintoa yhdeksästä Suomen vastuulajista.

Tutkimusaineiston perusteella lintu- ja lajirikkaita metsiä on Järvenpäässä useita. Lisäksi lähes kaikilta metsäalueilta löytyy ns. tärkeitä lintulajeja, eli Uhanalaistoimikunnan luokittelemia vaarantuneita tai silmälläpidettäviä lintulajeja, EU:n direktiivilajeja sekä Suomen vastuulajeja.

Lintutiheys ja lajimäärä eivät välttämättä ole tehokkaita kriteerejä vanhalle tai varttuneelle metsälle, joten näiden metsien määrittämiseen käytettiin indikaattorilajeja. Tähän tarkoitukseen soveltuviksi indikaattorilajeiksi valittiin tilaltti *Phylloscopus collybita* ja puukiipijä *Certhia familiaris*.

Runsaslintuisimpien niitty- ja peltoalueiden lisäksi aineistoista haettiin muut merkittävät pelto- ja niittyalueet, sekä niiden yhdistelmät. Tämän tarkistuksen työvälineeksi valittiin kolme indikaattorilajia: kiuru, niittykirvinen ja pensastasku.

Lajikohtaisia suosituksia tarkasteltaessa tulisi huomioida, että näitä ns. tärkeitä lajeja voidaan pitää indikaattori- eli ilmentäjälajeina.

Lähes kaikki Järvenpään laajemmat metsät olivat useiden tärkeiden lintulajien (Uhanalais-tarkastelussa huomioidut lajit, EU:n direktiivilajit, Suomen vastuulajit) elinaluetta. Korkeimmat lintutiheydet todettiin Lemmenlaaksossa, Lippumäenmetsässä, sekä Kartanonseudunmetsässä.

Lajistoltaan monimuotoisimmat olivat Manninmetsä, Wärtsilänmetsä ja Satumetsä. Metsä-alueiden tulevaisuutta pohdittaessa tulisi huomioida lähekkäin olevien metsien yhdessä muodostaman kokonaisuuden merkityksellisyys. Kaupungin alueella olevien metsien käsittely- ja hoitotarve tulisi arvioida uudelleen. Perinteisen puuntuoton maksimoinnin sijaan metsiä tulisi tarkastella sekä kaupungin asukkaiden viihtyvyyden, että luonnontilaisen ympäristön itseisarvoisuuden näkökulmasta.

Lintujen kannalta merkittävien elinalueiden ei tarvitse olla koskematonta erämaametsää. Erilaiset kulttuuriympäristöt, kuten pakettipellot, pensoittuvat niityt ja avo-ojitetut pellot, voivat ylläpitää monimuotoista lajistoa, josta osa on vaatealiasta.

Runsaslintuisimpien niitty- ja peltoalueiden lisäksi aineistoista haettiin muut merkittävät pelto- ja niittyalueet, sekä niiden yhdistelmät. Tämän tarkistuksen työvälineeksi valittiin kolme indikaattorilajia: kiuru, niittykirvinen ja pensastasku.

Linnustoltaan huomionarvoisia niitty- ja peltoalueita on linnustotutkimuksen tulosten perusteella löydetty yhteensä 16.

Niitty- ja peltoalueiden lintujen elinoloja tukee parhaiten vanhakantainen maatalous: peltojen luonnonmukainen vuoroviljely, karjan ja hevosten laidunalueet, jotka ajoittain otetaan viljelykiertoon, sekä kesannolla olevat heinäniityt, jotka ajoittain niitetään lyhyiksi. Tällaisia alueita on Järvenpäässä erittäin vähän. Järvenpään niitty- ja peltolinnuston monimuotoisuuden turvaamiseksi ja ns. tärkeiden lajien elinolojen turvaamiseksi tulisi esitelyjen alueiden käsittelyssä pidättäytyä vähimpiin mahdollisiin toimenpiteisiin.

Linturannan Natura-alueen linnuston suurin muutos on naurulokin (VU) häviäminen pesimälinnustosta: vuonna 1991 pesiviä pareja oli 800, vuonna 1996 pesiviä pareja oli 600. Vuonna 2001 pesivien parien määrä oli 200. Vuosina 2002 ja 2003 naurulokki ei

pesinyt alueella. Naurulokin häviäminen pesimälinnustosta saattaa johtaa pesivien vesilintujen määrän vähenemiseen, koska lokkiyhdyksunnan tarjoama vetovoima ja suojavaikutus on hävinnyt. Natura-alueeseen rajautuvien maa-alueiden käytön tulisi olla luonteeltaan senkaltaista, etteivät Natura-alueen luontoarvot oleellisesti muutu, ja ettei toimenpiteistä aiheudu häiriötä alueen pesimälinnustolle.

Tiiraluoto oli vuonna 2003 edellämainittujen naurulokin ja kalatiiran ainoa lisääntymisalue Järvenpäässä. Pesimärauhan turvaamiseksi tulisi luodolla toteuttaa pesimäaikainen rauhoitus.

Linnustotutkimuksen tulosten perusteella Vähäjärven alue on paikallisesti merkittävä vesilintujen muutonaikainen levähdys- ja ruokailualue. Vähäjärven alueen linnuston elinolojen turvaamiseksi tulisi alueen säilyä nykyisen-kaltaisessa tilassa.

Suvirannan alueella on huomattava merkitys haarapääskyn, törmäpääskyn, västaräkin, keltävästaräkin ja kottaraisen (NT) pesimäkauden jälkeisenä levähdysalueena. Suvirannan eteläpuolella olevalle keinotekoiselle niemelle ei tulisi ohjata mitään virkistystoimintoja, kuten esim. pienvienelaituria tai uimarantaa.

Linnustotutkimuksen tulosten voidaan arvioida kattavan järvenpääläistä pesimälinnustoa niin hyvin ja laajalti, että saatujen tulosten perusteella voidaan tehdä esim. kaavoitukseen ja muuhun maankäyttöön liittyviä johtopäätöksiä.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
1.0 JOHDANTO	7
2.0 AINEISTO JA MENETELMÄT	8
2.1 Lintulaskennat	8
3.0 TULOKSET	10
3.1 Uhanalaiset lajit	14
3.1.1 Uhanalaiset lajit Järvenpäässä	15
3.1.2 Vaarantuneet lajit Järvenpäässä	15
3.1.3 Silmälläpidettävät lajit Järvenpäässä	16
3.2 Euroopan unionin lintudirektiivin lajit	17
3.2.1 Euroopan unionin lintudirektiivin lajit Järvenpäässä	18
3.3 Suomen vastuulajit	19
3.3.1 Suomen vastuulajit Järvenpäässä	19
3.4 Lintujen kannalta merkittävät alueet	21
3.4.1 Lintujen kannalta merkittävät metsät Järvenpäässä	22
3.4.2 Lintujen kannalta merkittävät varttuneet metsät Järvenpäässä	24
3.4.3 Tarkasteltujen metsien luonnehdinnat	24
3.4.4 Lintujen kannalta merkittävät pelto- ja niittyalueet Järvenpäässä	26
3.4.5 Tarkasteltujen niitty- ja peltoalueiden luonnehdinnat	28
3.4.6 Linturannan Natura-alue	29
3.4.7 Tiiraluoto	31
3.4.8 Vähäjärvi	32
3.4.9 Suviranta	33
4.0 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	34
4.1 Lajikohtainen tarkastelu ja suositukset	35
4.2 Aluekohtainen tarkastelu ja suositukset	40
4.2.1 Metsäalueet	40
4.2.2 Niitty- ja peltoalueet	41
4.2.3 Linturannan Natura-alue	42
4.2.4 Tiiraluoto	42
4.2.5 Vähäjärvi	43
4.2.6 Suviranta	43
KIRJALLISUUS	44

LIITTEET: 45

Biotooppiluokitus 45

Lajikartat : alkaen 46

Tavi	<i>Anas crecca</i>
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>
Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>
Ruisräikkä	<i>Crex crex</i>
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>
Käki	<i>Cuculus canorus</i>
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>
Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>
Kottarainen	<i>Sturnus vulgaris</i>
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>
Nokkavarpunen	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>

1.0 JOHDANTO

Järvenpään lintuatlas on koko kaupungin alueella toteutettu pesimälinnuston tutkimus, jossa on selvitetty kaupungissa pesivät lintulajit ja niiden parimäärät. Lisäksi tutkimuksen tulosten perusteella on määritelty linnustolle merkittäviä elinalueita. Näitä alueita ovat mm. tietyt metsä- ja avomaa-alueet, sekä osa Tuusulanjärven ranta-alueista.

Järvenpään linnustoselvitys, eli lintuatlas, toteuttiin vuosina 2001-2003. Kunakin tutkimusvuonna tutkittiin noin kolmasosa kaupungin 40 km² pinta-alasta.

Järvenpään linnustoselvityksen ohella samanaikaisesti toteutettu Linturannan Natura-alueen linnustoselvitys (Honkala & Lavinto 2001) esittelee yksityiskohtaisesti Natura-alueen linnuston. Tässä raportissa ko. alueen linnusto esitellään yleisluontoisesti.

Tutkimuksen tulosten jalostamisessa on pyritty huomioimaan kaavoittajan tarpeet. Maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa kunnat ja kaupungit huomioimaan luonnon monimuotoisuuden ja uhanalaiset lajit toimissaan, esimerkiksi kaavoituksessa. Tällöin ohjeistuksena käytetään yleisesti suotuisan suojelun tasoa.

Luonnonsuojelulain mukaan eliölajin suojelutaso katsotaan suotuisaksi silloin kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisessa elinympäristössään.

Luontotyyppin suojelutaso katsotaan suotuisaksi kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyyppin säilymisen ja sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä sekä luontotyyppille luonteenomaisten eliölajien suojelutaso on suotuisa.

Järvenpään linnustotutkimus esittelee kaupungin pesimälinnustoon kuuluvat uhanalaislajit, EU:n direktiivilajit ja Suomen vastuulajit lukumäärineen ja esiintymisalueineen. Esiintymisalueille ja em. lintulajeille on annettu suojeluohjeita ja hoitosuosituksia, mikäli nämä on katsottu tarpeellisiksi. Tämän raportin ohessa tilaajalle on toimitettu Excel-tietokanta, johon on tallennettu kaikki vuosina 2001-2003 tehdyt lintuhavainnot. Tietokannasta on mahdollista tehdä hakuja, mm biotooppilaikuttain (esim. tietyn metsän tai peltoalueen linnut) tai ruuduittain, jolloin voidaan laskea esim. ko. ruudun linnuston tiheys, lajimäärä tai parimäärä.

2. 0 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Lintulaskennat

Lintujen laskennassa käytettiin yleisesti hyväksytyjä ja vakiintuneita menetelmiä. Alueen laajuuden (n. 40 km²) vuoksi maastotyöt jaettiin kolmelle vuodelle, siten että vuosina 2001 – 2003 kunakin vuonna tutkittiin kaupungin alasta noin kolmasosa. Linnustokartoituksen maastotyön suorittivat vuonna 2001 Ari Lavinto ja Juha Honkala. Ari Lavinnon ennenaikaisesta poismenosta johtuen maastotyön suorittivat vuosina 2002 ja 2003 Seppo Niiranen ja Juha Honkala. Parimäärien tulkinnan ja aineiston muun käsittelyn suoritti Juha Honkala. Aineiston käsittelystä, sisällöstä ja esitystavasta neuvoteltiin yhteisesti. Lisäksi karttatietojen ja pesimisvarmuuksien varmistamista toteutettiin yhteistyönä.

Kaupungin koko pinta-ala on jaettu 500 x 500 m suuruisiin yhtenäiskoordinaatistoa noudattaviin kartoitusruutuihin. Järvenpään alueella ruutuja on 171 kpl (Kartta 1). Lisäksi linnustotutkimuksen maastotyötä varten rajattiin omiksi osaruuduihin vajaan jääviä reuna-alueita. Näiltä kootut tiedot on liitetty lähimmän kokonaisen ruudun aineistoon, koska paikkatieto-ohjelma ei voi käsitellä vajaita, numeroimattomia ruutuja. Näin ollen yhteensä viiden ruudun kokonaishavaintomäärä nousee hieman todellisen yli. Tämä virhe ei näy edempänä esitetyissä tuloksissa, sillä tuloksia on tarkasteltu vain biotooppilaikuitain, esim. tietyn pellon, niityn, metsän linnut.

Kaupungin kaava-alue on aiemmissa maastotöissä jaettu biotooppi- eli luontotyyppeiläikkuihin, jotka on koottu ArcView-pohjaiseen tietokantaan. Linnustokartoituksen tulokset on koottu tähän tietokantaan. Näin ollen tuloksia voidaan tarkastella tietokannasta myös biotooppilaikuitain, esim. tietyn pellon, metsän, niityn, asutusalueen linnut.

Kukin 500 x 500 m ruutu on kartoitettu erikseen maastossa. Tutkimuksessa käytetty ruutujako on sama kuin aiemmin tehdyissä Järvenpään kasvillisuuskartoituksissa. Yhden maastotyöpäivän aikana yksi henkilö kartoitti 3-4 ruudun linnut.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kolmen käyntikerran reviirikartoitusmenetelmää, eli jokainen ruutu on kartoitettu kolmesti pesimäkauden aikana, paitsi Linturannan Natura-alueen erikoistutkimusalue Tuusulanjärven luoteisrannalla, joka kartoitettiin neljästi (Honkala & Lavinto 2001). Tämän alueen pinta-ala on 0,57 km², josta on maata 0,33 km².

Tutkittava alue kuljettiin läpi niin, ettei mikään osa alueesta jäänyt yli 50 metrin päähän laskijasta. Reviirikartoitukset suoritettiin aamuisin klo 3.00 – 11.00 välisenä aikana. Kartoituksessa havaitut linnut merkittiin suurimittakaavaiseen maastokarttaan.

Varsinaisen laskennan ulkopuolella havaintoaineistoa kartutettiin lisäkäynneillä mm. etsimällä yölaulajia. Tutkittavan alueen ulkopuolisia havaintoja kerättiin valikoiden, tällöin kirjattiin ylös lähinnä havaintoja vähälukuisista linnuista. Kaikki havainnot siirrettiin maastokartoista lajikartoille, joista tehtiin havaintokoosteet ja lopullinen parimäärätulkinta. Kaikki havainnot tallennettiin tietokantaan. Tallennusvaiheessa kullekin havainnolle määriteltiin pesimävarmuusindeksi (Taulukko 1).

Taulukko 1. Järvenpään linnustotutkimuksessa käytetyt pesimävarmuusindeksit.

Havainto	Lyhenne	Pesimävarmuus
Todettu pesä	Pesä	Varma
Pienet maastopoikaset	MP	Varma
Reviiri (esim. samalla paikalla kahdella käyntikerralla laulava koiras)	R	Todennäköinen
Varoitteleva emo todennäköisen pesäpaikan läheisyydessä	VSB	Todennäköinen
Ruokaa kantava emo	RU	Todennäköinen
Siipirikkokäyttäytyminen	SR	Todennäköinen
Saalistava emo pesimäaikaan sopivassa biotoopissa	Saalistava	Mahdollinen
Laulava sopivassa biotoopissa pesimäaikana	LSB	Mahdollinen
Kaksi lintua (pari) sopivassa biotoopissa pesimäaikana	2SB	Mahdollinen
Ääntelevä sopivassa biotoopissa pesimäaikana	ÄSB	Mahdollinen
Lintu tavattu kerran sopivassa biotoopissa pesimäaikana	SB	Mahdollinen
Laulava muuttoaikaan sopivassa biotoopissa (muuton alkuvaihe)	LMSB	Epätodennäköinen
Muuton aikana sopivassa biotoopissa	MSB	Epätodennäköinen

Kolmen käyntikerran reviirikartoitusmenetelmällä saadaan hyvä kuva alueiden pesimälinnustosta, mutta reviirien lukumääriä arvioitaessa aineisto jää niukaksi. Todellinen pesivien lintujen määrä onkin miltei aina suurempi kuin laskentamenetelmällä saatu arvio (Bibby ym.1992). Reviirikartoituksen tulos on kuitenkin suhteessa todellisiin määriin.

3.0 TULOKSET

Kolmen tutkimusvuoden aikana tutkittiin koko Järvenpään pinta-ala. Tietokantaan on kertynyt 12976 pesintävarmuudeltaan vaihtelevaa havaintoa (vuonna 2001 havaintoja 4251, vuonna 2002 havaintoja 8567). Mukaan on kelpuutettu Taulukossa 1. esitellyt erilaiset pesimävarmuuskriteerit täyttävät havainnot.

Huom. edempänä tekstissä käytetään määrettä ”havainto”. Tällä tarkoitetaan tietokantaan tallennettua tietoriviä. Yksi tällainen havainto voi sisältää 1 - 4 todellista havaintoa, joista on tulkittu esim. reviiri. Esim. ruudulla 91, biotooppilaikulla 1872 / M2, samalla paikalla on laulanut rautiainen *Prunella modularis* 3.5, 25. 5 ja 9.6.2002. Näistä kolmesta lauluhavainnosta on tulkittu yksi rautiaisreviiri, jota siis tässä raportissa käsitellään yhtenä havaintona.

Kaupungin runsain pesimälintu tutkimusaineiston perusteella on talitiainen *Parus major*, josta on tehty 1263 pesintään viittavaa havaintoa. (Taulukko 2).

Seuraavana tulee peippo *Fringilla coelebs* (1218) joka on lähes yhtä runsas. Kaupungin kolmanneksi runsain pesimälintu on sinitäinen *Parus caeruleus* (902).

Seuraavina tulevat lähes yhtä runsaina viherpeippo *Carduelis chloris* (899) ja räkättirastas *Turdus pilaris* (873).

Kaikki runsaimmat lajit ovat sopeutuneet hyvin elämään ihmisen muokkaamassa ympäristössä.

Maamme runsain pesimälintu, pajulintu *Phylloscopus trochilus* on tutkimusaineiston perusteella vasta Järvenpään seitsemänneksi runsain pesimälintu (642 havaintoa).

Viisi runsainta lintulajia (5 % lajistosta) vastasi miltei 40 % havainnoista. Kymmenen runsainta lintulajia vastasi jo 62,3 % kaikista havainnoista. 17 lintulajista tehtiin vain yksi havainto.

Taulukko 2. Järvenpään pesimälinnusto vuosien 2001-2003 tutkimusaineiston perusteella. Sarakkeessa A järjestysluku runsauden mukaan. Sarakkeessa B lajien runsausjärjestys koko Suomessa (Väisänen ym. 1998). Havaintoja-sarakkeessa on kunkin lajin kaikkien havaintojen lukumäärä. Lisäksi on ilmoitettu lajikohtaisesti havaintojen prosentuaalinen osuus kaikista havainnoista.

A	B	Laji	Tieteellinen nimi	havaintoa	prosenttia
1	16	Talitiainen	<i>Parus major</i>	1263	9,73
2	2	Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	1218	9,38
3	53	Sinitiaainen	<i>Parus caeruleus</i>	902	6,95
4	61	Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	899	6,92
5	8	Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>	873	6,72
6	18	Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>	779	6
7	1	Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>	642	4,94
8	26	Varpunen	<i>Passer domesticus</i>	600	4,62
9	10	Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>	596	4,59
10	44	Mustarastas	<i>Turdus merula</i>	319	2,45
11	15	Västaräkki	<i>Motacilla alba</i>	276	2,12
12	13	Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>	274	2,11
13	28	Pensaskerttu	<i>Sylvia communis</i>	254	1,93
14	52	Harakka	<i>Pica pica</i>	251	1,93
15	7	Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>	227	1,74
16	63	Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	225	1,73
17	12	Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>	214	1,64
18	9	Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>	189	1,45
19	33	Varis	<i>Corvus corone cornix</i>	175	1,34
20	34	Hernekerttu	<i>Sylvia curruca</i>	174	1,34
21	120	Pikkuvarpunen	<i>Passer montanus</i>	152	1,17
22	6	Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>	147	1,13
23	4	Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>	146	1,12
24	17	Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>	145	1,11
25	27	Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>	143	1,1
26	50	Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>	135	1,04
27	24	Rautiaainen	<i>Prunella modularis</i>	130	1,00
28	104	Fasaani	<i>Phasianus colchicus</i>	121	0,93
29	25	Ruokokerttunen	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	91	0,7
30	71	Kottarainen	<i>Sturnus vulgaris</i>	86	0,66
31	39	Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>	68	0,52
32	31	Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	66	0,5
33	77	Kuusitiaainen	<i>Parus ater</i>	63	0,48
34	43	Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	63	0,48
35	3	Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>	62	0,47
36	42	Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>	53	0,4
37	14	Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>	52	0,4
38	101	Satakieli	<i>Luscinia luscinia</i>	51	0,39

39	113	Hemppo	<i>Carduelis cannabina</i>	50	0,38
40	78	Tervapääsky	<i>Apus apus</i>	45	0,34
41	62	Puukiipijä	<i>Certhia familiaris</i>	45	0,34
42	82	Naakka	<i>Corvus monedula</i>	43	0,33
43	75	Mustapääkerttu	<i>Sylvia atricapilla</i>	42	0,32
44	20	Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	41	0,31
45	11	Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	40	0,3
46	29	Töyhtötiainen	<i>Parus cristatus</i>	37	0,28
47	45	Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>	36	0,27
48	85	Kesykyyhky	<i>Columba livia</i>	33	0,25
49	55	Närhi	<i>Garrulus glandarius</i>	31	0,23
50	38	Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>	30	0,23
51	22	Punavarpuen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	29	0,22
52	21	Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	24	0,18
53	32	Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	23	0,17
54	102	Kultarinta	<i>Hippolais icterina</i>	22	0,16
55	132	Tikli	<i>Carduelis carduelis</i>	21	0,16
56	30	Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>	21	0,16
57	51	Haarapääsky	<i>Hirundo rustica</i>	16	0,12
58	90	Peukaloinen	<i>Troglodytes troglodytes</i>	15	0,11
59	47	Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>	14	0,1
60	81	Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	12	0,1
61	59	Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>	11	0,08
62	138	Luhtakerttunen	<i>Acrocephalus palustris</i>	10	0,07
63	35	Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>	10	0,07
64	116	Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	10	0,07
65	103	Rytikerttunen	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	9	0,06
66	65	Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	9	0,06
67	80	Kuovi	<i>Numenius arquata</i>	9	0,06
68	97	Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	7	0,05
69	148	Idänuunilintu	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	7	0,05
70	70	Käki	<i>Cuculus canorus</i>	6	0,04
71	60	Räystäspääsky	<i>Delichon urbica</i>	6	0,04
72	57	Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>	6	0,04
73	79	Silkkiuikku	<i>Podiceps cristatus</i>	4	0,03
74	134	Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>	4	0,03
75	199	Nokkavarpuen	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	4	0,03
76	68	Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>	4	0,03
77	112	Nokikana	<i>Fulica atra</i>	3	0,02
78	41	Tavi	<i>Anas crecca</i>	3	0,02
79	72	Kalalokki	<i>Larus canus</i>	3	0,02
80	137	Pensassirkkalintu	<i>Locustella naevia</i>	3	0,02
81	133	Kanahaukka	<i>Accipiter gentilis</i>	2	0,01
82	125	Viitakerttunen	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	2	0,01
83	67	Haapana	<i>Anas penelope</i>	2	0,01
84	210	Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	2	0,01
85	115	Lapasorsa	<i>Anas clypeata</i>	2	0,01
86	58	Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	2	0,01

87	110	Punasotka	<i>Aythya ferina</i>	2	0,01
88	190	Ruisrääkkä	<i>Crex crex</i>	2	0,01
89	48	Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>	2	0,01
90	179	Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	2	0,01
91	112	Nokikana	<i>Fulica atra</i>	2	0,01
92	111	Varpushaukka	<i>Accipiter nisus</i>	1	0,007
93	159	Nuolihaukka	<i>Falco subbuteo</i>	1	0,007
94	93	Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>	1	0,007
95	167	Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>	1	0,007
96	166	Lehtopöllö	<i>Strix aluco</i>	1	0,007
97	152	Heinätavi	<i>Anas querquedula</i>	1	0,007
98	157	Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	1	0,007
99	136	Pikkutylli	<i>Charadrius dubius</i>	1	0,007
100	66	Törmäpääsky	<i>Riparia riparia</i>	1	0,007
101	74	Kulorastas	<i>Turdus viscivorus</i>	1	0,007
102	169	Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	1	0,007
103	36	Pikkukäpylintu	<i>Loxia curvirostra</i>	1	0,007
104	141	Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>	1	0,007
105	194	Luhtakana	<i>Rallus aquaticus</i>	1	0,007
106	230	Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>	1	0,007
107	227	Mustaleppälintu	<i>Phoenicurus ochruros</i>	1	0,007
108	245	Keltahemppo	<i>Serinus serinus</i>	1	0,007

Kaiken kaikkiaan erilaisia pesimävarmuuskriteerejä täyttäviä havaintoja on kertynyt 108 lajista. Hyvin vähälukuisia pesimälajeja (havaintoja ≤ 2 reviiristä) on yhteensä 29.

Näistä Järvenpään kaupungin harvinaisimmista linnuista pesimävarmuusindeksi oli mahdollinen tai korkeampi seuraavilla lajeilla:

kanahaukka *Accipiter gentilis*, varpushaukka *Accipiter nisus*, viitakerттunen *Acrocephalus dumetorum*, tavi *Anas crecca*, haapana *Anas penelope*, lapasorsa *Anas clypeata*, heinätavi *Anas querquedula*, punasotka *Aythya ferina*, tukkasotka *Aythya fuligula*, huuhkaja *Bubo bubo*, pikkutylli *Charadrius dubius*, ruisrääkkä *Crex crex*, nuolihaukka *Falco subbuteo*, nokikana *Fulica atra*, liejukana *Gallinula chloropus*, pikkukäpylintu *Loxia curvirostra*, isokoskelo *Mergus merganser*, mustaleppälintu *Phoenicurus ochruros*, harmaapäätikka *Picus canus*, luhtakana *Rallus aquaticus*, lehtopöllö *Strix aluco*, kulorastas *Turdus viscivorus*.

Vain muuтонаikaisia havaintoja on tehty, suopöllöstä *Asio flammeus*, viiriäisestä *Coturnix coturnix*, peltosirkusta *Emberiza hortulana*, pikkusiepostista *Ficedula parva* ja keltahempostista *Serinus serinus*.

Näiden lajien pesintää havaintopaikoillaan pidettiin epätodennäköisenä samoin kuin yksinään Haarajoen hiekkakuoppien yllä kierrelleen törmäpääskyn *Riparia riparia*. Tuulihaukan *Falco tinnunculus* pesintä sijoittui todennäköisesti Sipoon puolelle, vaikka emon todettiin saalistavan säännöllisesti Järvenpään puolella.

3.1 Uhanalaiset lajit

Uhanalaisuus kuvaa todennäköisyyttä lajin häviämiseen tarkasteltavalta alueelta lähitulevaisuudessa lajin populaation suuruuden ja muutosten perusteella. Uhanalaisluokitusta sovelletaan luonnonvaraisiin populaatioihin, jotka elävät luontaisella levinneisyysalueellaan (Rassi ym. 2000).

Luonnonsuojelulain 47§ mukaan sellainen uhanalainen laji, jonka häviämishuhto on ilmeinen, voidaan säätää asetuksella erityisesti suojeltavaksi lajiksi. Uusin uhanalaisuusluokitus perustuu määrällisiin kriteereihin, jotka koskevat ensisijaisesti kannan, levinneisyysalueen tai esiintymisalueen suuruutta ja muutoksia. Lisämääreinä ovat mm. esiintymisen pirstoutuneisuus ja esiintymien lukumäärä sekä kannan suuruuden erittäin suuret vaihtelut.

Uhanalaisuusluokat ovat osa kattavasta luokituksesta, johon kaikki lajit voidaan sijoittaa. Luokkien nimissä käytetään IUCN:n (Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton) suosituksen mukaisesti myös Suomessa englanninkielisiä lyhenteitä.

Uhanalaisuudella tarkoitetaan lajin tai sitä alemman taksonin (alalaji, muunnos jne.) häviämistodennäköisyyttä. Useamman korkeampaan luokkaan sijoitetun lajin ennustetaan häviävän tietyn ajan kuluessa kuin alempaan luokkaan luokitellun. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU). Silmälapidettävät lajit (NT) eivät ole valtakunnallisesti uhanalaisia. Ne ovat kuitenkin lajeja, joiden tarkkailu on aiheellista kannan kehityksen tai koon perusteella.

Lajin maantieteellinen, kansallinen tai alueellinen uhanalaisuusluokka voi olla erilainen. Maailmanlaajuisen taantuman perusteella vaarantuneeksi luokiteltu laji voi kuulua silmälapidettaviin tai elinvoimaisiin alueella, jolla sen populaatiot ovat vakaita. Koko maailmassa elinvoimaiseksi katsottu laji voi olla äärimmäisen uhanalainen alueella, jossa se on hyvin vähälukuinen tai taantuva (esim. valkoselkätikka Suomessa). Kansallisissa tarkasteluissa voidaan ottaa huomioon lajin maailmanlaajuinen uhanalaisuus sekä se, kuinka suuri osuus maailman populaatiosta tai levinneisyysalueesta on tarkasteltavalla alueella. Kriteerien soveltaminen perustuu käytettävissä olevaan tietoon lajin runsaudesta, levinneisyydestä ja kannan kehityksestä. Häviämishuhtia arvioitaessa käytettävät kriteerit esitellään ”Suomen lajien uhanalaisuus 2000” teoksessa (Rassi ym. 2000).

Hävinneet, RE (regionally extinct): Laji on hävinnyt, kun sen viimeinen yksilö on kuollut tai siirtynyt tarkastelualueen ulkopuolelle. Lyhenteellä RE korostetaan sitä, että laji on hävinnyt tarkasteltavalta alueelta, ei koko maailmasta.

Äärimmäisen uhanalaiset, CR (critical): Laji on äärimmäisen uhanalainen, kun siihen kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä luonnosta.

Erittäin uhanalaiset, EN (endangered): Laji on erittäin uhanalainen, jos se ei täytä äärimmäisen uhanalaisen kriteerejä, mutta siihen kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä luonnosta.

Vaarantuneet, VU (vulnerable): Laji on vaarantunut, jos se ei täytä äärimmäisen uhanalaisten tai erittäin uhanalaisten kriteerejä, mutta siihen kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä luonnosta.

Silmälläpidettävät, NT (near threatened): Silmälläpidettäviä ovat lajit, jotka lähes täyttävät vaarantuneiden kriteerit. Silmälläpidettäviin kuuluu mm.

- taantuneita ja harvinaisia lajeja, jotka eivät aivan täytä uhanalaiskriteerejä
- huonosti tunnettuja lajeja, joiden elinympäristöjen tiedetään olevan uhanalaisia tai taantuvia
- kriteerien mukaan uhanalaisia, jotka saavat täydennystä maamme rajojen takaa

Uusimmassa Suomen uhanalaistarkastelussa 3 lintulajia on luokiteltu hävinneeksi (RE), 6 äärimmäisen uhanalaiseksi (CR), 6 erittäin uhanalaiseksi (EN) ja 20 vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Lisäksi 37 lintulajia on luokiteltu silmälläpidettäviksi (NT). Näiden kantojen kehitystä tulee seurata erityisen tarkasti.

3.1.1 Uhanalaiset lajit Järvenpäässä

Järvenpään linnustotutkimuksessa tavatut uhanalaisluokituksessa huomioitujen lintulajit kuuluvat luokkiin hävinneet (RE), vaarantuneet (VU) ja silmälläpidettävät (NT).

Uhanalaisluokituksen mukaan hävinneeksi (RE) luokiteltuja lintulajeja tavattiin linnustotutkimuksessa yksi: viiriäinen *Coturnix coturnix*.

Viiriäisestä tehtiin muuttoaikaan 1 havainto soidinhuutavasta linnusta. Lintua ei kuitenkaan tavattu alueelta ensimmäisen havaintopäivän jälkeen. Viiriäisistä tehdään nykyään joitain kymmeniä kesäaikaisia havaintoja. Havainnot koskevat lähes poikkeuksetta soidinhuutavia koiraita. Viiriäisen pesinnän toteaminen on hyvin hankalaa. Voidaan kuitenkin olettaa, että Järvenpäässä tavattu lintu oli vain satunnaisvieras.

3.1.2 Vaarantuneet lajit Järvenpäässä

Järvenpään linnustoon kuuluvia vaarantuneita (VU) lintulajeja on 6. Ne ovat: liejukana *Gallinula chloropus*, naurulokki *Larus ridibundus*, pikkutikka *Dendrocopos minor*, käenpiika *Jynx torquilla*, tiiltalti *Phylloscopus collybita* ja peltosirkku *Emberiza hortulana*.

Taulukko 3. Järvenpään linnustotutkimuksessa tavatut vaarantuneet (VU) pesimälinnut havaintomäärineen.

Laji	Tieteellinen nimi	Havaintoja	
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	225	Linturannassa ja Tiiraluodolla
Tiiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>	53	reviirejä Järvenpään metsissä
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	7	kaikki havainnot muuttoaikaan
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>	4	havainnot 2 reviiriltä ja ympäristöstä
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	2	Suvirannassa ja Vähäjärvellä
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>	2	molemmat havainnot muuttoaikaan

Naurulokin pesimäkanta Järvenpäässä koki rajun muutoksen linnustotutkimuksen aikana. Vuonna 2001 suppealle alueelle Tuusulanjärven pohjoispään Natura-alueelle asettui pesimään noin 200 paria naurulokkeja. Pesintä keskeytyi häirinnästä johtuen, ja poikastuotto oli olematon. Vuosina 2002 ja 2003 naurulokit eivät pesineet Natura-alueella. Vuonna 2003 Järvenpään supistunut naurulokkikanta asutti Vanhankyläniemen edustalla sijaitsevaa Tiiraluotoa. Luodolla pesi onnistuneesti 25 paria naurulokkeja. Naurulokin parimäärä (225) muodostuu siis näiden kahden pesimäalueen linnuista.

Tiltaltin elinalueita ovat varttuneet, kuusivaltaiset sekametsät. Järvenpäässä tiltalttia tavataan tasaisen harvalukuisena pesimälintuna kaikkialla missä metsät muodostavat riittävän laajan kokonaisuuden.

Käenpiiasta ei ole varmistettua pesimähavaintoa vuosilta 2001-2003. Onkin mahdollista, että havaitut linnut olivat vain muuttomatkallaan hetkeksi pysähtyneitä. Soveliasta pesimäaluetta käenpiialle löytyy monin paikoin lehtevistä, varttuneen puuston kulttuuriympäristöistä.

Pikkutikasta on linnustotutkimuksessa tehty 4 havaintoa. Toinen havainto on Lemmenlaakson jokivarsilehdosta, toinen on varmistettu pesintä Maatalousoppilaitoksen alueelta. Lisäksi viimeksi mainitun alueen tuntumasta on tehty havaintoja, jotka saattavat koskea samoja yksilöitä.

Pikkutikan elinympäristössä tulee olla riittävästi lahoa lehtipuuta.

Liejukana tavattiin pesimäaikaan kahdesta soveliaasta elinympäristöstä: toinen havainto tehtiin Suvirannan tuntumasta ja toinen Vähäjärveltä.

Peltosirkusta tehtiin vain kaksi muutonaikaista lauluhavaintoa. Tämä kuvastaa Järvenpään peltoalueiden huonosta soveltuvuudesta lajin elinympäristöksi.

3.1.3 Silmälläpidettävät lajit Järvenpäässä

Silmälläpidettäviä (NT) lintulajeja (taulukko 4.) Järvenpäässä on vuosien 2001 - 2003 tutkimusaineiston perusteella tavattu yhteensä 11: tuulihaukka *Falco tinnunculus*, ruisräikkä *Crex crex*, käki *Cuculus canorus*, harmaapäätikka *Picus canus*, kivitasku *Oenanthe oenanthe*, pensastasku *Saxicola rubetra*, pikkusieppo *Ficedula parva*, pikkulepinkäinen *Lanius collurio*, kottarainen *Sturnus vulgaris*, varpunen *Passer domesticus* ja nokkavarpunen *Coccothraustes coccothraustes*.

Taulukko 4. Järvenpään linnustotutkimuksessa tavatut silmälläpidettävät (NT) pesimälinnut havaintomäärineen.

Laji	Tieteellinen nimi	Havainnot
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>	600
Kottarainen	<i>Sturnus vulgaris</i>	86
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	24
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	23
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	9
Käki	<i>Cuculus canorus</i>	6
Nokkavarpunen	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	4
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	2
Ruisräikkä	<i>Crex crex</i>	2
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	1
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>	1

Varpunen on linnustotutkimuksen kartoitusaineiston mukaan Järvenpään kahdeksanneksi runsain lintulaji. Suomessa pitkään jatkunut taantuma näkyy Järvenpäässäkin: varpunen on laajoilla alueilla vähälukuinen ja puuttuu monista soveliaista elinympäristöistä. Tämä näkyy selvästi varpusen levinneisyyskartasta (liite: varpunen).

Kottaraiset pesivät Järvenpäässä suurimmaksi osaksi ihmisen asettamissa lintupöntöissä. Luonnonkoloissa pesii vain muutama pari.

Pensastasku on heinittyneiden, pensoittuvien niittyjen pesimälintu. Elinympäristöksi soveltuvat myös täyttömäet, joutomaat ja muut laajat rikkaruohostoalueet.

Kivitasku on Järvenpäässä kulttuurilintu: sen elinympäristöjä ovat erilaiset teollisuusalueet ja toisaalta kaikkein uusimmat omakotialueet, joiden lähiympäristössä on niukasti kasvillisuutta ja runsaasti paljasta maata. Viljelyalueilla, jotka aiemmin ovat olleet lajin tyypillistä eliinympäristöä, kivitasku näyttäisi olevan lähinnä muutonaikainen levähtäjä, sillä vain joka 5. pari tavattiin näiltä alueilta.

Pikkulepinkäinen on Järvenpäässä harvinaisuus: linnustotutkimuksessa todettiin vain 9 pesintään viittaavaa havaintoa. Pikkulepinkäisen elinympäristöä parhaimmillaan ovat valoisat pensaikkoalueet (usein entisiä pakettipeltoja) ja toisaalta mm. paahteiset hakkuuaukiot.

Käki on vaikeasti tutkittava laji suuresta liikkuvuudestaan johtuen. Vuosina 2001-2003 tehdyistä kuudesta havainnosta vain puolet on reviiRHavaintoja. Laajojen, valoisien metsien vähäisyys ja soveliaan isäntälinnun löytyminen rajoittavat käen lisääntymisoloja Järvenpäässä.

Nokkavarpusia tavattiin Järvenpään puutarhakaupunginosissa: sekä Loutin tuntumassa, että Anttilan ja Kinnarin alueella. Nokkavarpunen on hiljainen ja huomaamaton lintu. Havaittujen lintujen lukumäärä ei todennäköisesti aivan vastaa pesivien parien määrää.

Ruisrääkkä tavattiin reviiRiltä kahdella eri paikalla. Näistä toinen oli viljelyssä oleva pelto, toinen oli Lemmenlaakson eteläpään vehmas rantaniitty. Ruisrääkän pesinnän varmistaminen on työlästä, eikä siihen tutkimuksen yhteydessä voitu keskittyä. Ruisrääkkä on huomioitu maailman uhanalaisten lajien luettelossa vaarantuneeksi (VU).

Pikkusieposta tehtiin kaksi muutonaikaista havaintoa Terholan / Kiljavannummen metsäalueilta. Molemmissa tapauksissa kyseessä oli nuori koiraslintu, eivätkä linnut viipyneet alueilla pitkään. Jo pikkusieppojen pysähtyminen näihin metsiin kertoo niiden soveltuvuudesta lajille, sekä ko. metsien keskimääräistä monimuotoisemmasta metsäluonnosta.

Tuulihaukasta on pesimäaikaista havaintoja vain ensimmäiseltä tutkimusvuodelta. Tällöin laji tavattiin pesimäaikaan saalistamassa Haarajoen alueella. Pesä sijaitti kuitenkin Si-poossa.

Harmaapäätikka on vanhojen rehevien maaseutu- ja kulttuuriympäristöjen tuntumassa viihtyvä vähälukuinen pesimälintu. Pesintä todettiin Keravanjokivarresta Haarajoen alueella.

3.2 Euroopan unionin lintudirektiivin lajit

Lintudirektiivillä ('Bird directive' 79/409/ETY) suojellaan kaikkia EU:n alueella luontaisesti esiintyviä lintuja sekä niiden munia, pesiä ja elinympäristöjä. Sen mukaan jäsenvaltioiden on suojeltava, säilytettävä ja kunnostettava riittävästi elinympäristöjä kaikille direktiivin lintulajeille.

Jäsenmaiden on estettävä suojeltujen lintulajien tarkoituksellinen tappaminen, pyydystäminen ja häiritseminen sekä kaupankäynti. Lintujen suojelu ulottuu myös varsinaisten suojelualueiden ulkopuolelle. Tärkeät muuttolintujen levähdyspaikat pyritään turvaamaan.

Direktiivien tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen EU:n alueella. Tärkein keino tavoitteen toteuttamiseksi on Natura 2000 -verkosto. Näin pyritään säilyttämään EU:n tärkeinä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelun taso. Kyseessä olevat luontotyypit ja lajit luetellaan direktiivien liitteissä.

Suomessa tavataan 61 EU:n Lintudirektiivin 1-liitteen lajia, eli lajia joiden suojeluun yhteisössä halutaan kiinnittää erityistä huomiota.

3.2.1 Euroopan unionin lintudirektiivin lajit Järvenpäässä

Vuosien 2001 - 2003 tutkimuksissa Järvenpäässä tehtiin 50 havaintoa kymmenestä EU:n lintudirektiivin I liitteen lajista (Taulukko 5). Näistä pikkulepinkäinen, ruisrääkkä, peltosirkku ja pikkusieppo ovat myös uhanalaisluokituksessa huomioituja lajeja: peltosirkku on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Harmaapäätikka, pikkulepinkäinen, ruisrääkkä ja pikkusieppo on luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT) lajeiksi.

Taulukko 5. Järvenpään linnustotutkimuksessa vuosina 2001-2003 tavatut EU:n lintudirektiivin lajit havaintomäärineen.

Laji	Tieteellinen nimi	Havaintoja
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	12
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	10
Pyö	<i>Bonasa bonasia</i>	10
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	9
Ruisrääkkä	<i>Crex crex</i>	2
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>	2
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	2
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	1
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>	1
Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>	1

Kalatiira pesii erilaisten vesistöjen äärellä lähes koko Suomessa. Järvenpään pieni yhdyskunta pesii Vanhankylänniemen edustalla Tiiraluodolla, jossa kalatiira kilpailee pesäpaikoista naurulokin kanssa.

Palokärjestä kertyi tutkimusvuosina yhteensä 10 havaintoa. Palokärki on laajalti liikkuva lintu, joka kelpuuttaa elinympäristökseen erilaisia metsiä, mikäli pesäpuuksi löytyy riittävän järeä puu, useimmiten haapa tai mänty.

Pyö tavattiin tutkimusvuosina 10 paikalta. Kaikki tulkittiin reviireiksi. Osa pyyn asuttamista metsätilkuista oli suhteellisen pieniä. Pyyn elinympäristö on useimmiten vanhahkoa erikäistä puustoa omaava kuusivaltainen sekametsä, jossa on leppää ja koivua, sekä runsas aluskasvillisuus (Hyytiä ym. 1983).

Pikkulepinkäinen on Järvenpäässä harvinaisuus: kaupungin alueelta tehtiin vain 9 pesintään viittaavaa havaintoa. Pikkulepinkäisen elinympäristöä parhaimmillaan ovat valoisat pensaikkoalueet (usein entisiä pakettipeltoja) ja toisaalta mm. paahteiset hakkuuaukiot.

Ruisrääkkä tavattiin reviiriltä kahdella eri paikalla. Näistä toinen oli viljelyssä oleva pelto, toinen oli Lemmenlaakson eteläpään vehmas rantaniitty. Ruisrääkän pesinnän varmistaminen on työlästä, eikä siihen tutkimuksen yhteydessä voitu keskittyä. Ruisrääkkä on huomioitu maailman uhanalaisten lajien luettelossa vaarantuneeksi (VU).

Peltosirkusta tehtiin vain kaksi muutonaikaista lauluhavaintoa. Tämä kertoo Järvenpään nykyisten peltomaisemien huonosta soveltuvuudesta lajin elinympäristöksi.

Pikkusieposta tehtiin kaksi muutonaikaista havaintoa Terholan / Kiljavannummen metsä-alueilta. Molemmissa tapauksissa kyseessä oli nuori koiraslintu, eivätkä linnut viipyneet alueilla pitkään. Jo pikkusieppojen pysähtyminen näihin metsiin kertoo niiden soveltuvuudesta lajille, sekä ko. metsien keskimääräistä monimuotoisemmasta metsäluonnosta.

Huuhkajan pesintä varmistui 2001. Pesä löytyi kaatopaikan rinteestä. Vuonna 2002 reviiri oli yhä asuttu. Reviirin ydinaluetta ympäröi laaja ja rauhallinen metsäympäristö (Manninmetsä, 251/M2).

Harmaapäätikka on vanhojen rehevien maaseutu- ja kulttuuriympäristöjen tuntumassa viihtyvä vähälukuinen pesimälintu. Pesintä todettiin Keravanjokivarresta Haarajoen alueella.

Suopöllö on Etelä-Suomessa hyvin vähälukuinen pesimälintu. Havainnot Vähäjärven rantavyöhykkeeseen laskeutuneesta linnusta, sekä lähistöltä Tuusulan puolelta viittaisivat lajin mahdolliseen pesintään alueella.

3.3 Suomen vastuulajit

Suomen uhanalaisten lajien toinen seurantatyöryhmä on laatinut luettelon niistä lajeista, joiden säilyttämisessä Suomella on katsottu olevan merkittävä kansainvälinen vastuu. Lintujen vastuulajit on valittu käytössä olleiden kannanarvioiden sekä maailman uhanalaisluokituksen perusteella.

Maailmanlaajuisesti uhanalaisten, Suomessa esiintyvien lintulajien lisäksi mukaan on otettu ne lajit, joiden Suomen kanta on yli 15% Euroopan kannasta (lukuun ottamatta punakylkirastasta, järripeppoa ja vihervarpusta, joiden Suomen kanta on yli miljoona paria ja Euroopan kanta yli viisi miljoonaa).

Asema vastuulajien luettelossa merkitsee lähinnä tarvetta lajien seurannan ja tutkimuksen tehostamiseen sekä vastuulajien elinympäristöjen huomioonottamista maankäytön suunnittelussa.

3.3.1 Suomen vastuulajit Järvenpäässä

Järvenpään linnustotutkimuksessa tehtiin vuosina 2001 - 2003 yhteensä 113 havaintoa yhdeksästä Suomen vastuulajista (Taulukko 6).

Näistä lajeista kalatiira ja huuhkaja on huomioitu myös Euroopan direktiivilajien luettelossa (D 1).

Ruisrääkkä on huomioitu myös maailman uhanalaisten luettelossa (VU), Suomen uhanalaisten luettelossa (NT), sekä Euroopan direktiivilajien luettelossa (D 1).

Taulukko 6. Järvenpään linnustotutkimuksessa vuosina tavatut Suomen vastuulajit havaintomäärineen ja lisätietoineen.

Laji	Tieteellinen nimi	Havaintoja	Suomen osuus Euroopan kannasta
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	41	15 - 30 %
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>	30	30 - 45 %
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>	14	>45 %
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	12	15 - 30 %
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>	9	30 - 45 %
Tavi	<i>Anas crecca</i>	3	15 - 30 %
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	2	15 - 30 %
Ruisrääkkä	<i>Crex crex</i>	2	(maailman uhanalaisluettelossa vaarantunut laji)
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	1	15 - 30 %
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>	1	30 - 45 %

Leppälintu on vähälukuinen pesimälintu Järvenpäässä. Reviirejä todettiin kahtena ensimmäisenä tutkimusvuonna 41. Leppälintu suosii valoisia ja aukkoisia metsiä. Puustoiset omakotialueet kelpaavat sille hyvin, mikäli pesäkolo tai –pönttö löytyy. Leppälintu on taantunut voimakkaasti Euroopassa viime vuosikymmeninä. Suomen kannaksi arvioidaan 500 000 – 700 000 paria (Väisänen ym. 1998).

Rantasipin elinalueet keskittyvät Järvenpäässä Keravanjoen varteen ja Tuusulanjärven rantamille. Lemmenlaakson parimäärä on noin 10. Maamme rantasipikanta on noin 250 000 paria, tämän arvioidaan muodostavan 30-45 % koko Euroopan kannasta.

Telkkää tavataan sekä Tuusulanjärven ympäristössä, että Keravanjoen varressa. Reviirejä, tai mahdollisia reviirejä todettiin tutkimuksissa yhteensä 14 kpl. Koko maan telkkäkannaksi on arvioitu noin 180 000 paria (Väisänen ym. 1998). Koko Euroopan telkistä jopa puolet pesii Suomessa.

Kalatiiran Järvenpään pesimäkanta on keskittynyt Tiiraluodolle Vanhankyläniemen edustalle. Suomen kalatiirakannaksi on arvioitu 50 000 paria (Väisänen ym. 1998).

Kuovin liikkuvuus pesimäaikaan saattaa johtaa pesimäkannan yliarviointiin. Reviirejä on vuosina 2001 – 2003 todettu 9 kpl. Ne sijoittuvat kaupungin pohjoisosien laajimmille pelloille (8 kpl), sekä Linturannan Natura-alueelle (1 kpl). Osa reviireistä saattaa koskea samoja, laajalti liikkuvia lintuja. Koko Suomen kuovikannaksi on arvioitu 50 000 paria (Väisänen ym. 1998).

Tavi tavattiin kahdella vierekkäisellä ruudulla Linturannan Natura-alueella, sekä Vähäjärven alueelta. Järvenpäässä tavin elinalueet rajoittuvat Tuusulanjärven tuntumaan. Tavin vuotuiset kannanvaihtelut ovat suuria, mutta karkea arvio Suomen tavikannasta on noin 200 000 paria (Väisänen ym. 1998).

Tukkasotkan mahdolliset pesimäalueet Järvenpäässä ovat Tuusulanjärvellä. Natura-alueen inventoinnissa tehtiin 1 reviirihavainto, toinen havainto on Vähäjärveltä. Maamme tukkasotkakannaksi on arvioitu 120 000 paria, mutta kuten muillakin vesilinnuilla, vuotuiset kannanvaihtelut ovat suuria (Väisänen ym. 1998).

Ruisrääkkä on helposti havaittavissa pesimäaikaan, mutta pesinnän varmistaminen on hyvin työlästä. Järvenpäässä tavatut reviirit kuvastavat lajin vähälukuisuutta. 90-luvun puolivälissä Suomen koko kannaksi arvioitiin 600 paria tai koirasta (Väisänen ym. 1998), mutta aivan viime vuosina ruisrääkkä on hieman runsastunut.

Huuhkajaa pesii Järvenpäässä yksi pari. Pari on asuttanut kaatopaikan ympäristöä jo usean vuoden ajan. Pesintä varmistui 2001. Koko Suomen huuhkajakanta on viime vuosina runsastunut, kannaksi on arvioitu 3000 paria (Väisänen ym. 1998).

Isokoskelo on Tuusulanjärvellä hyvin harvinainen pesimälintu. Isokoskelo karttaa sameita ja humuspitoisia vesiä. Onkin todennäköistä, että intensiivisten hoitotoimien johdosta kirkastunut Tuusulanjärven vesi suosii nykyään isokoskeloa entistä paremmin. Pesintää järvellä ei ole todettu vuosiin. Koko Suomen isokoskelokannaksi on arvioitu 50 000 paria (Väisänen ym. 1998).

3.4 Lintujen kannalta merkittävät alueet

Lintujen kannalta erityisen merkittäviksi elinalueiksi voidaan katsoa ne alueet joilla

- pesii runsaasti lintuja
- lajisto on monipuolinen
- lajisto on uhanalaista tai muuten merkittävää

Pesivä maalinnusto on linjalaskenta-aineiston perusteella tihein Lounais-Suomessa, noin 250 paria/km², ja se vähenee kohti pohjoista (Väisänen ym. 1998). Laajojen alueiden lintutiheyksien keskiarvoja tarkasteltaessa on syytä huomioida keskiarvon koostuvan tiheään ja harvaan asutuista elinympäristöistä. Näin ollen esim. 10 km² tarkastelualueella saattaa olla lintutiheydeltään runsaita lehtoalueita, ja toisaalta laajoja peltoalueita, joiden lintutiheys on suhteellisen alhainen.

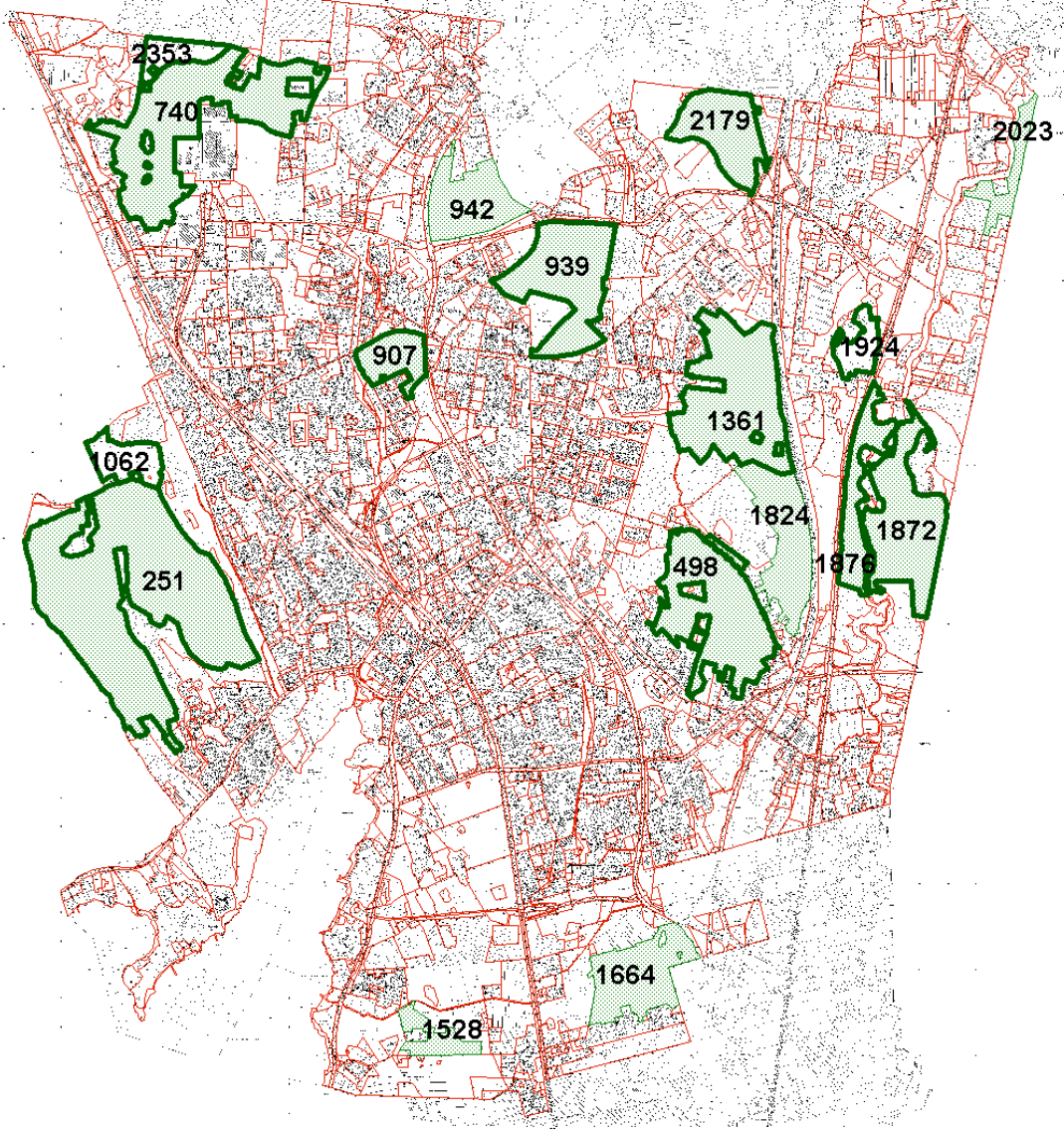
3.4.1 Lintujen kannalta merkittävät metsät Järvenpäässä

Järvenpään linnustotutkimuksen havaintoaineiston perusteella Järvenpäässä on useita lintu- ja lajirikkaita metsiä (Taulukko 7, Kartta 2). Lisäksi lähes kaikilta metsäalueilta löytyy ns. tärkeitä lintulajeja, eli Uhanalaistoimikunnan luokittelemia vaarantuneita (VU) tai silmälläpidettäviä (NT) lintulajeja, EU:n direktiivilajeja sekä Suomen vastuulajeja.

Taulukko 7. Järvenpään linnustotutkimuksessa vuosina 2001 - 2003 tutkittujen eräiden metsien lintujen lajimäärät, reviirien määrät, parimäärä / km², sekä eräiden tärkeiden lajien reviirien lukumäärät kullakin metsäalueella. Reviireiksi on tässä huomioitu ne havainnot joiden pesimävarmuusindeksi on varma, todennäköinen tai mahdollinen.

Laikun numero	metsä	lajia	reviiriä	hehtaaria	paria/km ²	ruuduilla	Uhanalais-, EU:n direktiivi- ja vastuulajien reviirit
251	Manninmetsä	42	394	144	273	43,55,54,56,66,67,68,79,80,92	6
740	Wärtsilänmetsä	38	213	76	280	143, 156, 157, 158	8
498	Satumetsä	34	176	55	320	63, 64, 74, 75, 87, 88	4
1876	Lemmenlaakso	32	178	21	847	77, 90	9
1361	Kiljuvanummi	32	166	60	276	100, 101, 112, 113	4
1872	Lemmenlaakso	31	212	45	471	77, 78, 90, 91	3
1528	Lippumäenmetsä	30	83	9,5	874	8, 9	0
1664	Ristinummenmetsä	30	112	31	362	11, 20, 21	2
939	Hautausmaanmetsä	28	115	44	261	121, 122, 123, 135, 136	4
942	Paavonpolunmetsä	26	74	26	284	133, 134, 147, 148	2
2023	Piilipuunmetsä	25	42	11	381	141	3
2179	Kittiläntienmetsä	24	56	27	207	150, 151	3
1824	Saukonmetsä	23	66	32	206	76, 88, 89	1
907	Kartanonseudunmetsä	22	62	14	443	107, 108,120	2

Kartta 2

Linnustollisesti keskimääräistä arvokkaammat metsäalueet

- Vanhan metsän lajeja
- Linnustollisesti arvokkaat metsät

0 1 2 3 Kilometers

3.4.2 Lintujen kannalta merkittävät varttuneet metsät Järvenpäässä

Edellisessä luvussa esiteltiin Järvenpään lintu- ja lajirunsaimmat metsät vuosien 2001 - 2003 tutkimusaineiston perusteella. Kyseisen tarkastelutavan ohella katsottiin tarpeelliseksi määritellä myös kaupungin vanhat tai varttuneet metsät. Koska lintutiheys ja lajimäärä eivät välttämättä ole tehokkaita kriteerejä vanhalle tai varttuneelle metsälle, käytettiin näiden metsien määrittämiseen indikaattorilajeja.

Indikaattorilajeiksi valittiin tiltalti *Phylloscopus collybita* ja puukiipijä *Certhia familiaris* suhteellisen runsautensa ja vaateliaisuutensa vuoksi. Perusvaatimuksena oli, että vanhan tai varttuneen metsän kriteeri täyttyy kun molemmat lajit varmasti, todennäköisesti tai mahdollisesti pesivät alueella (Taulukko 1).

Tiltaltin reviiri on pienelle hyönteissyöjälle laaja, 3-4 hehtaaria (Hyytiä ym. 1973). Näin ollen pienimmät metsäsirpaleet eivät kelpaa tiltaltille lainkaan. Tiltalti suosii valoisia ja tuoreita, vanhoja tai keski-ikäisiä kuusikoita ja kuusi-lehtisekametsiä (Väisänen ym. 1998).

Puukiipijä suosii vanhoja, mahdollisimman luonnontilaisia metsiä. Puukiipijä tulee toimeen myös hakkuilta parhaiten säästyneissä talousmetsissä ja vanhojen metsien saarekkeissa, kunhan ne ovat vähintään 10 – 20 hehtaarin laajuisia (Väisänen ym. 1998). Puusto on usein kuusivaltaista. Lisäksi pesimämetsässä on yleensä oltava lahoppuuta, jotta puukiipijä voi rakentaa pesänsä lajityypilliseen tapaan irrallaan olevan kaarnanpalan alle.

Koska tiltalti ja puukiipijä ovat suhteellisesti yhtä runsaita Järvenpäässä (tiltalti 53 havaintoa, puukiipijä 45 havaintoa), katsottiin niiden sopivan hyvin indikaattorilajipariksi.

Metsäalueita, joilla molemmat lajit esiintyvät, on vuosien 2001 - 2003 tutkimusaineiston perusteella yhteensä 12 kappaletta (Kartta 2). Kriteerin täyttävät metsät ovat kahta lukuun ottamatta samoja kuin runsaslajisimmat ja lintutiheydeltään korkeimmat metsät (Taulukko 7, Kartta 2). Poikkeuksen muodostivat metsä 1924/M2 ruudulla 114 ja metsä 1062/M2 ruudulla 92.

3.4.3 Tarkasteltujen metsien luonnehdinnat

Manninmetsä, 251/M2, on lajistoltaan monipuolisin Järvenpään metsistä. Laajimpana yhtenäisenä metsäalueena Manninmetsässä on parhaat elinmahdollisuudet harvalukuisille kookkaammille lintulajeille, joiden reviirit ovat useimmiten laajat. Alueelta todettiin 6 kpl ns. tärkeän lajin reviirejä: pyy (EU D1), palokärki (EU D1), leppälintu (Suomen vastuulaji), tiltalti (VU). Lisäksi alueen sisälle jäävällä kaatopaikalla 1058/J6 on 2 ns. tärkeän lajin reviirit (huuhkaja EU D1), kivitasku (NT).

Wärtsilänmetsä, 740/M2, on lajistoltaan monipuolinen ja elättää myös vaateliaita lintulajeja. Alueelta tavattiin 8 ns. tärkeän lajin reviiriä: pyy (EU D1), leppälintu (Suomen vastuulaji), kivitasku (NT), tiltalti (VU).

Satumetsä, 498/M2, on pesimälajistoltaan monipuolinen ja lintutiheydeltään eteläsuomalaisen keskiarvon yläpuolella. Muodostaa yhdessä Kiljuvanummen ja Saukonmetsän kanssa laajahkon kokonaisuuden. Alueella on rehevä purolaakso. Satumetsässä tavattiin kolme ns. tärkeän lajin reviiriä: pyy (EU D1), tiltalti (VU).

Lemmenlaakson suojelualueella lintutiheys on huomattavasti muita Järvenpään metsä-alueita korkeampi. Tähän vaikuttaa mm. alueen luonnontilaisuus, ravinteikkaat lehtometsät ja Keravanjoen reunavaikutus. Kahden suojelualueen laajemman metsälaikun ns. tärkeiden lajien reviirien lukumäärä oli 12. Näillä metsälaikuilla todettiin pikkutikan (VU) ja tilitin (VU) reviirit.

Kiljuvanummi, 1361/M2, on lintutiheydeltään lähellä eteläsuomalaista keskiarvoa. Kiljuvanummen metsä muodostaa yhdessä Satumetsän ja Saukonmetsän kanssa laajemman yhtenäisen kokonaisuuden. Kiljuvanummen ns. tärkeiden lajien reviirien luku oli 4. Alueen lajistoa ovat palokärki (EU D1) ja tilitin (VU).

Lippumäenmetsä, 1528/M2, on pienehkö metsä (9,5 ha), jonka lintutiheys on korkea. Tähän vaikuttanee pinnanmuotojen mäkisyys, metsäpohjan rehevyys, sekä ympäröivien peltojen reunavaikutus.

Hautausmaanmetsä, 939/M2, on lintutiheydeltään ja lajimäärältään keskimääräinen. Ns. tärkeiden lintulajien (tilitti VU, kottarainen NT) reviirejä alueelta tavattiin 4.

Ristinummenmetsä, 1664/M2 on lajistoltaan suhteellisen monipuolinen (30 lintulajin reviirit), mutta lintutiheys on keskitasoa. Tämän kokoluokan metsä (31 ha) kykenee ylläpitämään monipuolista metsälintukantaa. Ns. tärkeitä lajeja Ristinummenmetsässä tavattiin 2: palokärki (EU D1) ja tilitin (VU).

Paavonpolunmetsä, 942/M2, on lajiston monipuolisuudeltaan ja lintutiheydeltään keskitasoa. Jo tämän kokoluokan metsässä (26 ha) monimuotoisella metsälintukannalla on elinedellytyksiä. Paavonpolunmetsässä tavattiin kahden ns. tärkeän lajin reviirit: (pyy (EU D1) ja palokärki (EU D1)).

Piilipuunmetsä, 2023/M2, on lintutiheydeltään suhteellisen korkea. Tähän vaikuttanee Keravanjoen reunavaikutus, sekä paikoin rehevä ja varttunut metsä. Ns. tärkeiden lajien reviirejä alueella oli 3: rantasiipi (Suomen vastuulaji), palokärki (EU D1) ja käki (NT).

Kittiläntienmetsä, 2179/M2, ei karuudestaan johtuen elätä erityisen monipuolista linnustoa ja lintutiheyskin on alle keskiarvon. Osa lajistosta on kuitenkin vaateliasta. Alueella tavatuista nisäkkäistä mainittakoon valkohäntäpeura ja mäyrä. Ns. tärkeiden lintulajien reviirejä alueella oli 3: pyy (EU D1), palokärki (EU D1) ja tilitin (VU).

Kartanonseudunmetsä, 907/M2, on pienehkö metsäalue tiheästi asutun kaupungin keskustan tuntumassa. Kartanonseudunmetsän lintutiheys on suhteellisen korkea. Tähän vaikuttanee mm. rehevä purolaakso alueen länsireunalla. Ns. tärkeiden lintulajien reviirejä tavattiin 2: tilitin (VU).

Saukonmetsä, 1824/M2, on lintutiheydeltään alle eteläsuomalaisen keskiarvon. Alue muodostaa kuitenkin pohjoispuolella olevan Kiljuvanummen ja länsipuolisen Satumetsän kanssa laajahkon kokonaisuuden, yhteensä n. 147 ha. Saukonmetsässä ns. tärkeiden lajien reviirejä oli 1: palokärki (EU D1).

3.4.4 Lintujen kannalta merkittävät pelto- ja niittyalueet Järvenpäässä

Lintujen kannalta merkittävien elinalueiden ei tarvitse olla koskematon erämaametsää. Erilaiset kulttuuriympäristöt, kuten pakettipellot, pensoittuvat niityt ja avo-ojitetut pellot, voivat ylläpitää monimuotoista lajistoa, josta osa on vaatealiasta.

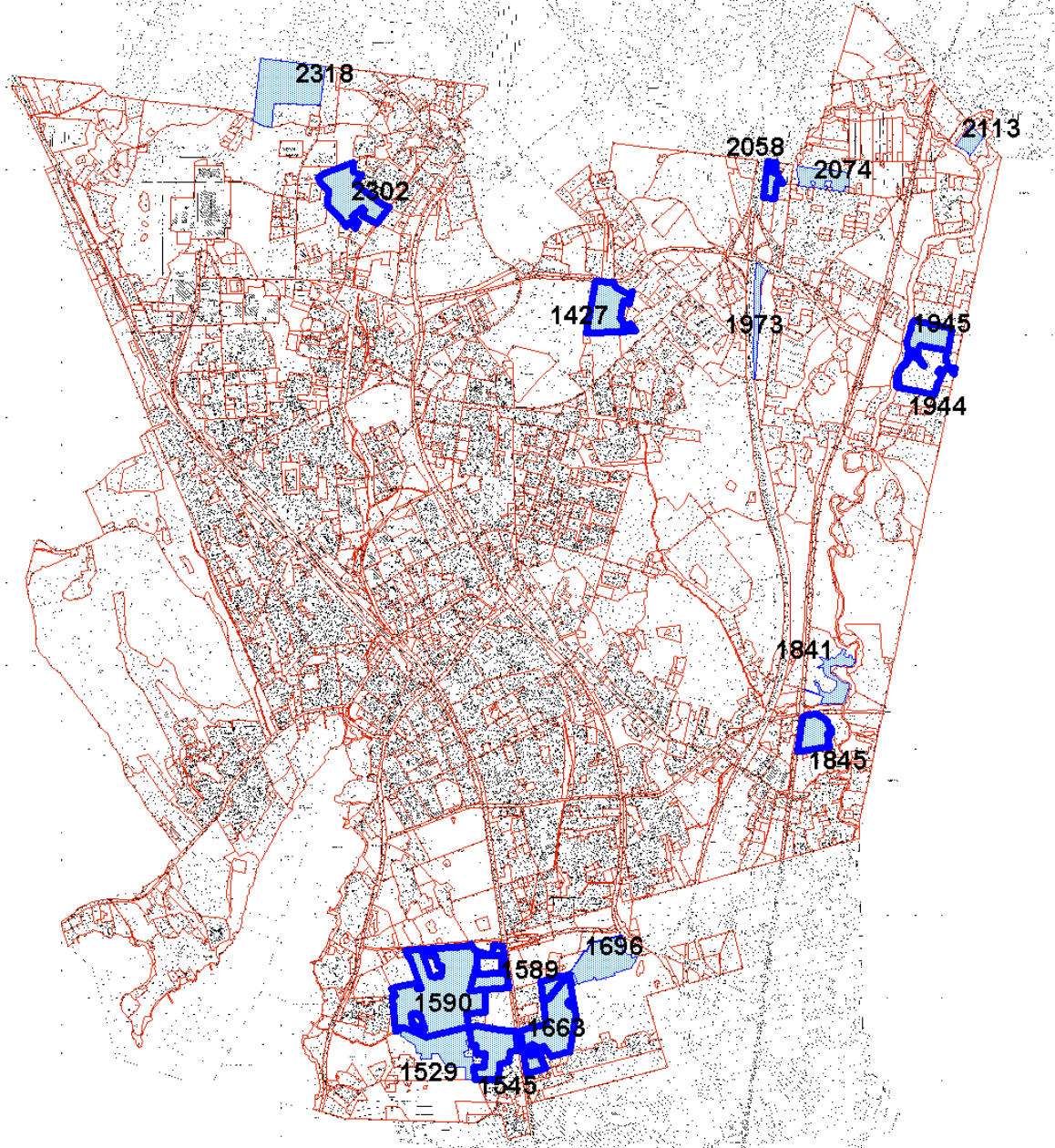
Järvenpäässä erilaisten niittyjen lintulajisto on useimmiten runsaampaa ja edustavampaa kuin peltojen lajisto (Taulukko 8, Kartta 3). Linnustoltaan monipuolisin tarkastelluista niityistä oli Lemmenlaakson eteläpäässä oleva pensoittunut niitty (laikku no 1841, ruutu 65).

Tutkituista avomaa-alueista toiseksi korkein lintutiheys todettiin laikulta 2058, ruutu 151. Merkillepantavaa on, että kyseinen elinympäristö on moottoritien viereen rakennettu meluvallialue, jolle on kehittynyt monipuolinen rikkakasvillisuus. Tällä suppealla parin hehtaarin alueella pesi mm. pensastasku, 4 paria niittykirvisiä, 2 paria kiuruja sekä mahdollisesti pikkulepinkäinen.

Taulukko 8. Järvenpään linnustotutkimuksessa vuosina 2001 - 2003 tutkittujen eräiden pelto- ja niittyalueiden lintujen lajimäärät, reviirien määrät, parimäärä / km², sekä eräiden tärkeiden lajien reviirien lukumäärät kullakin alueella. Reviireiksi on tässä huomioitu ne havainnot joiden pesimävarmuusindeksi on varma, todennäköinen tai mahdollinen.

Laikku No	pelto / niitty	lajia	reviiriä	hehtaaria	paria/km ²	ruuduilla	Uhanalais-, EU:n direktiivi- ja vastuulajien reviirit
1841	niitty	19	31	5	620	65	1
2058	niitty	8	11	2	550	151	2
1945	niitty	17	25	6	416	115,127,128	4
1973	niitty	7	9	3	300	125, 138	2
1845	pelto	4	12	5	240	52, 53, 65	3
2113	pelto	4	4	2	200	164	1
2302	niitty	14	21	11,5	182	146, 159	1
2074	niitty	6	8	4,5	178	152	3
1427	niitty	8	11	9	122	123, 136	2
1663	pakettipelto	8	18	15,5	116	10,11,19, 20	5
1590	pelto	5	14	30	47	8,9,17,18,19	2
2318	niitty	3	7	17	41	167, 168	2
1696	pelto	2	4	10	40	20, 21	2
1529	pelto	3	3	9	33	9	2
1545	pelto	4	6	8,7	69	9, 10	1
1589	niitty	4	8	3,8	210	19	1

Kartta 3

Linnustollisesti keskimääräistä arvokkaammat niitty- ja peltoalueet

- Lajiyhdistelmä joka indikoi monimuotoisia niitty- ja peltoalueita
- Linnustollisesti arvokkaat niitty- ja peltoalueet

0 1 2 3 Kilometers

Runsaslintuisimpien niitty- ja peltoalueiden lisäksi aineistoista haettiin muut merkittävät pelto- ja niittyalueet, sekä niiden yhdistelmät. Tämän tarkistuksen työvälineeksi valittiin kolme indikaattorilajia: kiuru, niittykirvinen ja pensastasku. Vaatimukseksi asetettiin, että pelto- tai niittyalueella tai niiden yhdistelmältä on tavattava kaikki kolme lajia ja niiden pesimävarmuusindeksin on oltava varma, todennäköinen tai mahdollinen (Taulukko 1).

Näiden kolmen lajin rinnakkain esiintymisen on tässä tulkittu ilmentävän monimuotoista pelto- ja niittyaluetta. Koska yllä olevalla tarkastelulla (Taulukko 8) löydetään vain ne biotooppilajit joilla ko. lajit esiintyvät, pyrittiin indikaattorilaji-tarkastelulla hahmottamaan kokonaisen viljelyalueen arvoa. Mikäli niitty- tai peltoalueelta todettiin jonkin yllämainitun indikaattorilajin reviiri, niin tällöin tarkastettiin tähän alueeseen rajautuvat pelto- tai niittyalueet. Mikäli näiltä alueilta löydettiin puuttuvat indikaattorilajit, tulkittiin koko alue arvokkaaksi pelto- ja niittyalueeksi.

Indikaattorilajihauun tuloksena löytyi yhteensä 9 niitty- ja peltoaluetta (Kartta 3.) Näistä yhdeksästä vain yhdellä kaikki kolme lajia eivät esiintyneet samalla biotooppilajilla.

3.4.5 Tarkasteltujen niitty- ja peltoalueiden luonnehdinnat

Niitty 1841/V3 Lemmenlaakson suojelualueen eteläpäässä. Lintutiheydeltään omaa luokkaansa, mutta myös luonteeltaan poikkeuksellinen: pensaikkoinen joenvarsiviita, laidun-alue ym. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 1: ruisräökkä (NT, EU D1, Suomen vastuulaji)

Niitty 2058/V3 Haarajoella. Maa-aineksesta rakennettu meluvallialue lähiympäristöineen. Poikkeuksellisen monimuotoinen linnusto, joka saattaa köyhtyä, mikäli alue kasvaa umpeen. Alueen hoito, esim. lammashaka tai muu laidunnus, saattaisi taata alueen elinvoimaisuuden. Lintutiheys vuonna 2001 hyvin korkea. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 2: pensastasku (NT), pikkulepinkäinen (NT).

Pelto 1944/V1 ja Niitty 1945/V3 Haarajoella. Muodostavat yhdessä kokonaisuuden jolla mm. kolmen niitty- ja peltoalueiden indikaattorilajin reviirit. Eteläpää viljelyksessä, pohjoispää metsittyvä/pensoittuva alue. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 4: tuulihaukka (NT), harmaapäätikka (NT, EU D1), pensastasku (NT), pikkulepinkäinen (NT, EU D1).

Niitty 1973/V3 Haarajoella. Pienehkö elinympäristö moottoritien välittömässä läheisyydessä. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 2: pensastasku (NT), varpunen (NT).

Pelto 1845/V1 Sipoontien varressa. Osa laajempaa viljelys- ja laidunaluekokonaisuutta. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 3: kuovi (Suomen vastuulaji), pensastasku (NT).

Pelto 2113/V1 Haarajoella, Keravanjoen itärannalla. Pienialainen. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 1 (pikkulepinkäinen).

Niitty 2302/V1 Nummenkylässä on pensoittunut ja metsittyvä alue, jonka linnusto on monipuolinen. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 1 (pensastasku).

Niitty 2074/V3 Haarajoella. Linnustoltaan monipuolinen alue, jota kuitenkin parhaillaan rakennetaan. Lajisto tulee muuttumaan voimakkaasti. Vuonna 2002 ns. tärkeiden lajien reviirejä 3: kivitasku (NT), varpunen (NT).

Niitty 1427/V3 Laurilantien ja Vähänummentien välissä on entistä viljelysmaata, joka on nykyisellään pensoittumassa. Lintutiheys avomaalle korkea, 122 paria km². Ns. tärkeiden lajien reviirejä 2: kuovi (Suomen vastuulaji), pensastasku (NT).

Niitty/pakettipelto 1663/V2 Ristinummella. Alueella mm. kaikki kolme vaateliasta niittylajia. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 5: pensastasku (NT).

Pelto 1590/V1 Teriojan ja Ainolan alueella, ulottuu Poikkitiehen asti pohjoisessa. Kyseessä oleva pelto on osa laajempaa kokonaisuutta. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 2: kivitasku (NT), pensastasku (NT).

Niitty 2318/V3 Nummenkylässä, Tuusulan rajalla. Osa laajempaa, naapurikunnan puolelle ulottuvaa viljelysaluekokonaisuutta. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 2: kuovi (Suomen vastuulaji).

Pelto 1696/V1 Kyrölän eteläpuolella. Osa laajempaa kokonaisuutta. Lintutiheys melko alhainen. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 2: pensastasku (NT).

Pelto 1529/V1 Ristinummen ja Teriojan alueella on osa laajempaa peltokokonaisuutta ja Järvenpään pysyväntä ruisrääkän elinaluetta. Myös viiriäinen tavattiin tällä pellolla. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 1: ruisrääkkä (NT, EU D1, Suomen vastuulaji).

Pelto 1545/V1 Ristinummella on osa radan länsipuolista laajahkoa viljelysaluetta. Alueella tavattiin kaikki kolme niittyindikaattorilajia. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 1: pensastasku (NT).

Niitty 1589/V3 Ristinummen – Kyrölän alueella, pääradan länsipuolella, on osa laajahkoa viljelysaluekokonaisuutta. Ns. tärkeiden lajien reviirejä 1: pensastasku (NT).

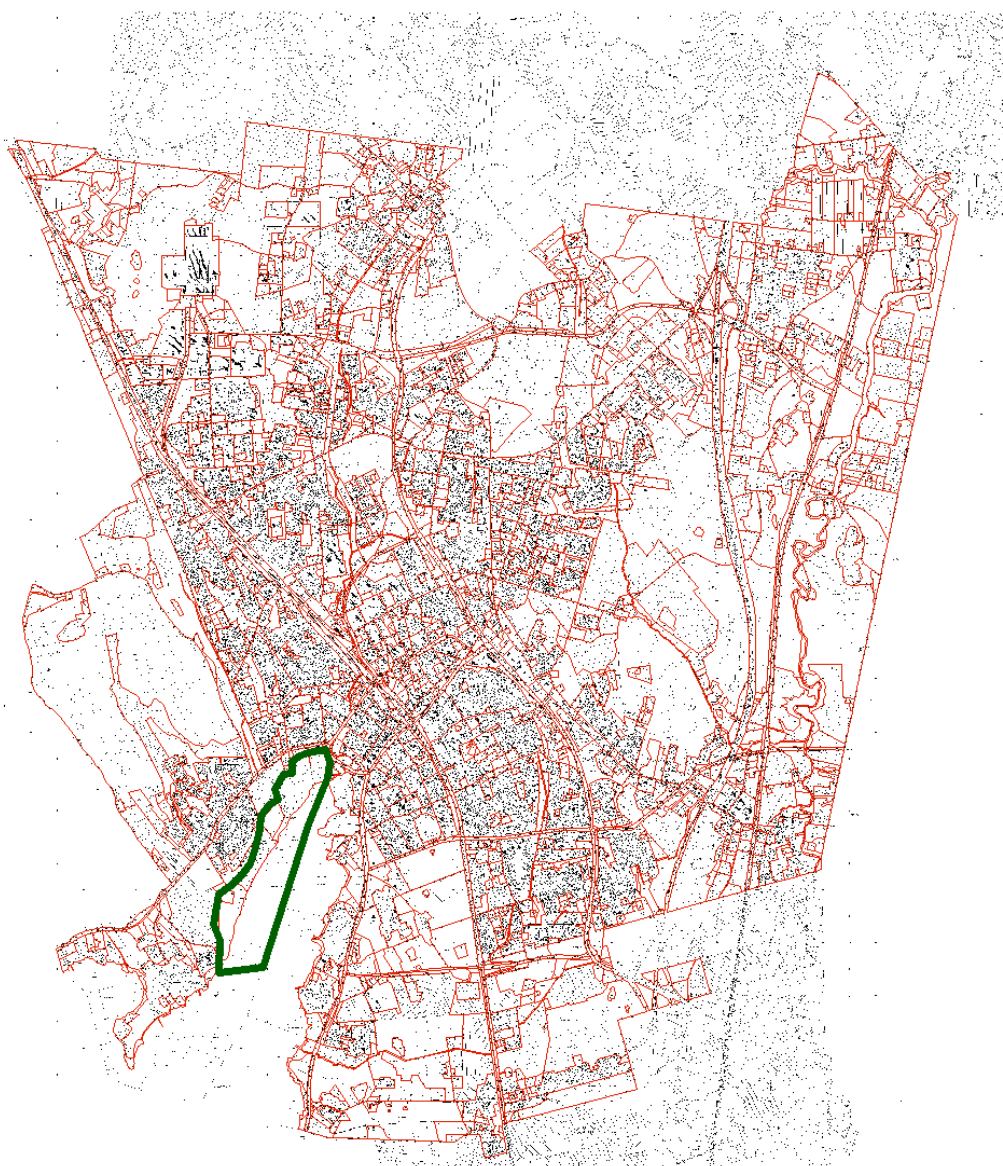
3.4.6 Linturannan Natura-alue

Linturannan Natura-alue (kartta 4.) tutkittiin neljän käyntikerran kartoitusmenetelmällä vuonna 2001. Tulokset on esitelty yksityiskohtaisesti osa-alueittain tutkimus- ja seurantaraportissa ”Järvenpään Linturannan linnustoselvitys 2001”, Honkala & Lavinto, 2001.

Vuoden 2001 tutkimusten ja sitä edeltävän kymmenvuotiskauden tietojen perusteella (alueen linnut tutkittu vuosina 1991 ja 1996) Linturannan Natura-alueen varpuslintukanta on pysynyt suhteellisen vakaana ja monimuotoisena koko kymmenvuotiskauden. Alueen linnuston leimallisin piirre on vesilintujen ja kosteikkolajien runsaus: silkkiuikku (2), tavi (2), sinisorsa (10), lapasorsa (1), heinätavi (1), tukkasotka (1), telkkä (3), luhtakana (1), taivaanvuohi (5), kuovi (1), ruokokerttunen (44), rytikerttunen (3).

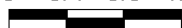
Alueen linnuston suurin muutos on naurulokin (VU) häviäminen pesimälinnustosta: vuonna 1991 pesiviä pareja oli 800, vuonna 1996 pesiviä pareja oli 600. Vuonna 2001 pesivien parien määrä oli 200. Vuosina 2002 ja 2003 naurulokki ei pesinyt alueella. Naurulokin häviäminen pesimälinnustosta saattaa johtaa pesivien vesilintujen määrän vähenemiseen, koska lokkiyhdyksunnan tarjoama vetovoima ja suojavaikutus on hävinnyt.

Kartta 4

Linturannan natura-alue
Tuusulanjärven lintuvesi (FI0100046)

0 0.4 0.8 1.2 Kilometers

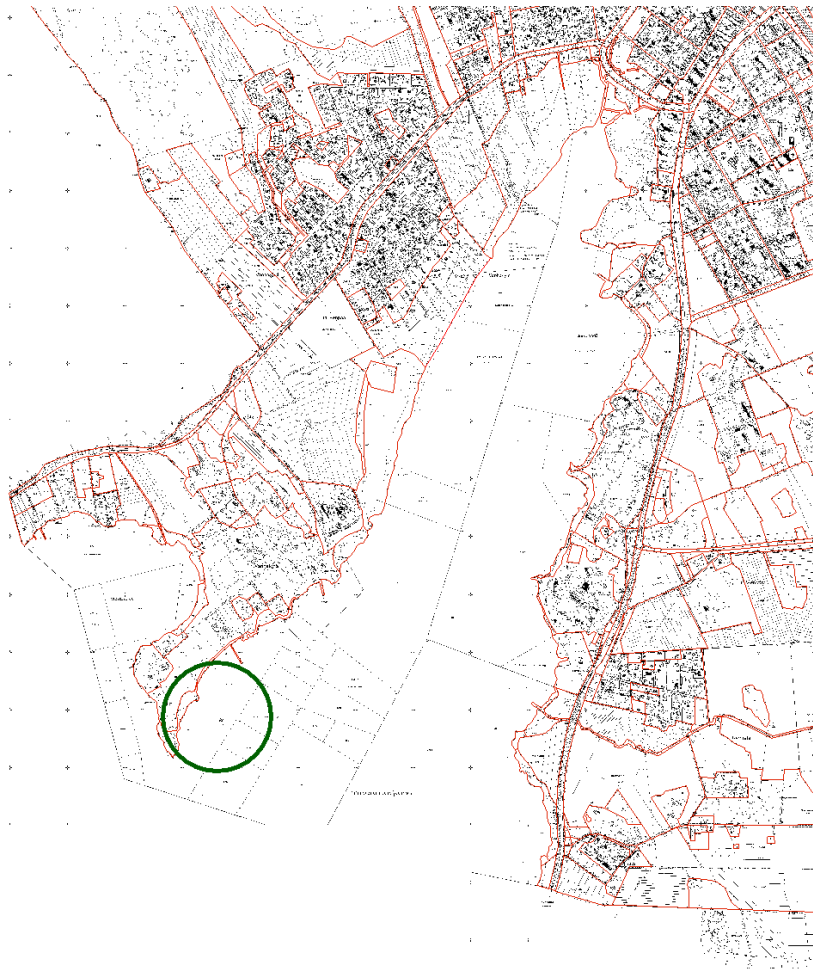

3.4.7 Tiiraluoto

Tiiraluoto (Kartta 5.) on pieni kallioluoto Vanhankyläniemen kärjen itäpuolella. Luodolla pesi vuonna 2003 naurulokkeja (VU) 25 paria ja kalatiiroja (EU D1, Suomen vastuulaji) 12 paria. Etenkin naurulokkien parimäärä on kasvanut järven pohjoispään yhdyskunnan autioiduttua.

Tiiraluoto oli vuonna 2003 edellämainittujen loppilintujen ainoa lisääntymisalue Järvenpäässä.

Kartta 5

Tiiraluoto

0 0.4 0.8 1.2 Kilometers

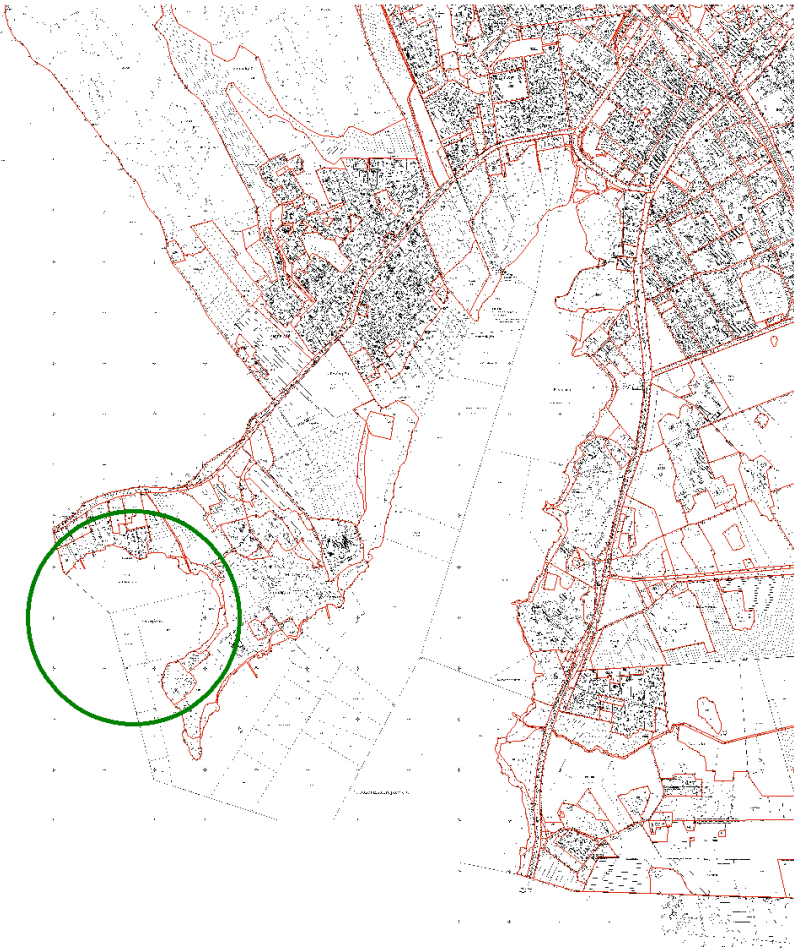

3.4.8 Vähäjärvi

Vähäjärven lahti (Kartta 6.) on Järvenpään lounaisin vesialue, kaupungin rajan kulkiessa lahden keskiosan halki. Lahden matalien rantojen vesikasvillisuus takaa vesilinnuille ruokailu- ja lisääntymisalueen. Vähäjärven ranta-alueen välittömään lähituntumaan rakennettu Mäyräojan laskeutusallas ympäröivine laidunalueineen lisää alueen vetovoimaa. Linnustotutkimuksen tulosten perusteella Vähäjärven alue on paikallisesti merkittävä vesilintujen muutonaikainen levähdys- ja ruokailualue.

Vähäjärven pesimälajistoon kuuluvat mm seuraavat vesi- ja rantalinnut: sinisorsa 3, punasotka 1, telkkä 1, telkkä 1, liejukana 1 (VU), rantasipi 2 (Suomen vastuulaji).

Kartta 6

Vähäjärvi

0 0.4 0.8 1.2 Kilometers

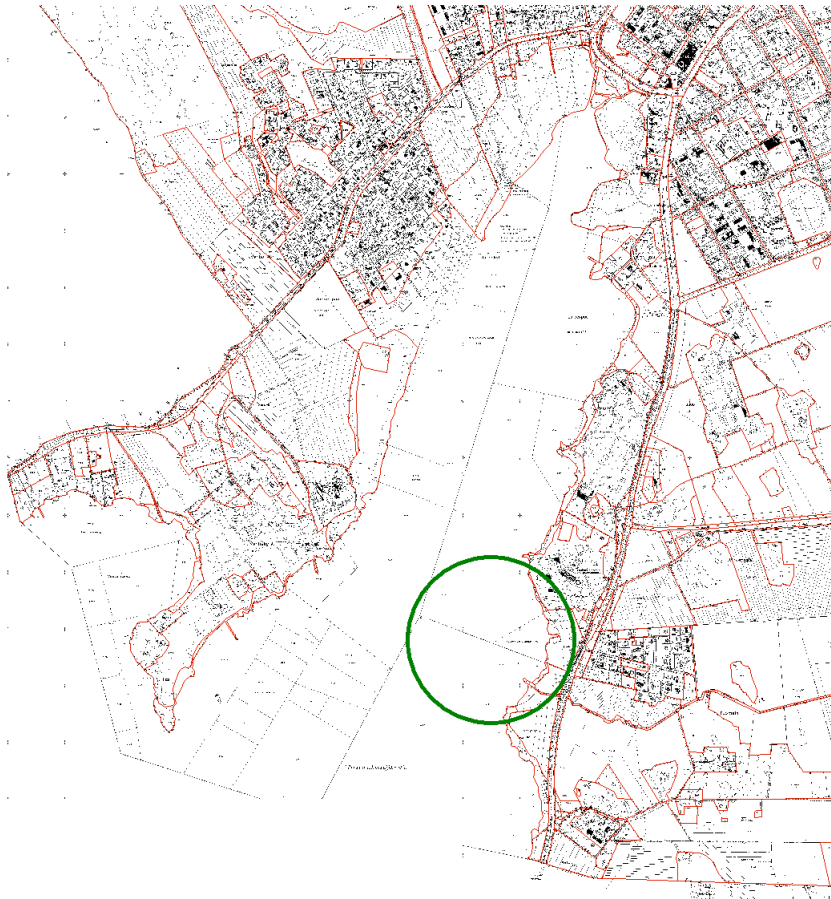
3.4.9 Suviranta

Suvirannan ruovikko- ja rantaalue (Kartta 7.) välittömä lähiympäristöineen on merkittävä elinympäristö useille vesi- ja rantalintulajeille: silkkiuikku, liejukana (VU), rytikerttunen 3, ruokokerttunen 8.

Lisäksi alueella on huomattava merkitys haarapääskyn, törmäpääskyn, västaräkin, keltävästäräkin ja kottaraisen (NT) pesimäkauden jälkeisenä levähdysalueena.

Edellämainittuja lajeja yöpyy tässä hyvin pienialaisessa ruovikossa loppukesän öinä parhaimmillaan tuhansia. Alueella toteutetun Luonnontieteellisen keskusmuseon rengastustoimiston valvoman em. lajien rengastustyön yhteydessä on alueella viime vuosina arvioitu parhaimmillaan seuraavia yöpyjälukuja: haarapääsky 2000, törmäpääsky satoja, västäräkki 200, keltävästäräkki 500 – 1000, kottarainen (NT) 2000 – 3000 (S. Niiranen, suull. tiedonanto).

Kartta 7

Suviranta

0 0.4 0.8 1.2 Kilometers

4.0 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Tässä luvussa linnustotutkimuksen tuloksia tarkastellaan eräiden tärkeiden lajien (Taulukko 9) osalta ja eräiden merkittävien elinympäristöjen (mm Taulukot 7. ja 8.) osalta. Kunkin ns. tärkeän lintulajin (Uhanalaistarkastelu, EU:n direktiivilajit, Suomen vastuulajit) elinolosuhteita Järvenpäässä pyritään arvioimaan.

Tarpeen vaatiessa on esitetty suosituksia ja / tai ohjeita jotka kohdistuvat joko lajiin tai alueeseen.

Linnustotutkimuksen työn edetessä voitiin todeta se jo ennalta tiedossa ollut tosiasia, että käytetty tutkimusmenetelmä ei sovellu kaikille lintulajeille yhtä hyvin. Huomattavan osan yleisistä lajeista voitiin arvioida tulleen havainnoituksi reviereiltään kolmen käyntikerran kartoituslaskentamenetelmällä, mutta osa lajeista tuntui tulevan puutteellisesti havainnoituksi. Onkin siis todennäköistä, että osa pesivistä linnuista on tulkittu tuloksiin alhaisemmalla pesimisvarmuusindeksillä (Taulukko 1.) kuin todellisuudessa olisi ollut syytä. Tätä havaintomäärien vähyydestä johtuvaa virhettä voidaan poistaa lähinnä vain kartoituskäyntejä lisäämällä.

Syitä eräiden lajien huonoon havaittavuuteen ovat mm. hyvin aikainen pesintä (mm. pikkukäpylintu). Lajin pesintä tapahtuu kevättalvella ennen linnustotutkimuksen maastokautta.

Yöaktiivisuus (mm. ruisräökkä, luhtahuitti, lehtokurppa, pöllöt, sirkkalinnut, kerttuset). Mm. edellä mainittujen lajien soidin ja reviirilaulu tapahtuu enimmäkseen yöaikaan, jolloin lajit saattavat jäädä linnustotutkimuksessa havaitsematta. Linnustotutkimuksen maastotyössä tehtiin yöaikaista havainnointia kaikkina tutkimusvuosina, mutta yöhavainnointi ei vastannut tehokkuudeltaan varsinaista maastotyötä.

Lyhyt laulukausi (mm. viitakerttunen, satakieli). Esim. näillä lajeilla lauluaktiivisuus loppuu heti lintujen pariuduttua, jolloin niitä on vaikea havaita.

Myöhäinen saapumisajankohta (mm. ruisräökkä, kuhankeittäjä, kerttuset, sirkkalinnut, kertut, punavarpuinen). Muun muassa edellä mainituista linnuista huomattava osa saapuu muuttomatkaltaan kesäkuun alussa - puolivälissä, jolloin ko. lintujen tulisi tulla havaituksi viimeisellä, kolmannella kartoitustutkimuskierroksella. Näin ollen em. linnuilla on pienempi todennäköisyys tulla havainnoituksi, kuin varhaisilla muuttolinnuilla.

Varhainen pesintä (mm. räkättirastas). Räkättirastas on näkyvyydestään huolimatta ajoittain ongelmallinen laji kartoituslaskennassa. Räkättien pesintä tulisikin useimmiten saada varmistetuksi pesinnän alkuvaiheessa. Poikasten lähdettyä pesistä ei ole mahdollista tehdä minkäänlaista tulkintaa pesän sijainnista.

Laajalti liikkuvat pesimälinnut (mm. nuolihaukka, kesykyyhky, tervapääsky, harakka, varis, naakka, kottarainen). Mm. näiden laajalti liikkuvien lintujen pesinnän varmistaminen edellyttää usein pesälöytöä, tai vahvoja epäilyksiä pesän sijaintialueesta.

Vaikeasti pesimäaikaan havaittavat linnut (mm. liejukana, varpushaukka, nokkavarpuinen). Edellä mainitut linnut ovat esimerkkejä hiljaisista ja varovaisista lajeista, jotka jäävät helposti havaitsematta.

Pesimättömät linnut (mm. osa toisen kalenterivuoden varislinnuista ei pesi). Pesimättömät linnut tutkimusalueella saattavat virheellisesti tulla tulkituiksi pesimälinnuiksi.

Yllä luetelluista tekijöistä huolimatta ja niiden tultua huomioiduksi kartoitustyön aikana riittävällä tavalla, voidaan saatujen tulosten katsoa olevan tyydyttävällä tasolla. Näin ollen tulosten voidaan arvioida kattavan järvenpääläistä pesimälinnustoa niin hyvin ja laajalti,

että saatujen tulosten perusteella voidaan tehdä esim. kaavoitukseen ja muuhun maankäyttöön liittyviä johtopäätöksiä.

4.1 Lajikohtainen tarkastelu ja suositukset

Lajikohtaiseen elinympäristöön liittyvään tarkasteluun on otettu 30 lajia (Taulukko 9). Lajit on esitelty lyhyesti luvussa 3.1 Uhanalaisluokituksessa huomioidut lajit, luvussa 3.2 EU:n direktiivilajit ja luvussa 3.3 Suomen vastuulajit.

Lajikohtaisia suosituksia tarkasteltaessa tulisi huomioida, että näitä ns. tärkeitä lajeja voidaan pitää indikaattori- eli ilmentäjälajeina. Vaateliaina lajeina ne kertovat suoraan luonnon monimuotoisuuden tilasta. Elinympäristön tilan heikentyessä nämä ovat useimmiten niitä lajeja, jotka ensimmäisinä katoavat alueen pesimälajistosta.

Tavin pieni pesimäkanta on keskittynyt Tuusulanjärven rannoille Linturannan Natura-alueelle ja muille läheisille vesialueille. Mikäli Tuusulanjärven luontosuhteet säilyvät ennallaan, tulee tavi jatkossakin kuulumaan Järvenpään pesimälinnustoon.

Tukkasotkan niukka pesimäkanta Järvenpäässä on täysin Tuusulanjärven elinolosuhteiden säilymisen varassa. Mikäli ranta-alueita ei kuormiteta maankäytön muutoksilla ja ihmisten häirinnällä nykyistä enempää, tukkasotka säilynee Järvenpään pesimälinnustossa vähälukuisena pesimälintuna myös tulevaisuudessa.

Telkkä tarvitsee lisääntymisalueellaan pesäkolon tai pöntön. On oletettavaa että telkkä pesii jatkossakin melko vähälukuisena sekä Tuusulanjärven tuntumassa että Keravanjokivarressa.

Isokoskelo pesii telkän tavoin pönttöön tai luonnonkoloon. Isokoskelo ei ole viime aikoina kuulunut Tuusulanjärven pesimälajistoon, mutta jos järven puhdistuminen ja veden kirkastuminen jatkuu, saattaa isokoskelosta tulla pysyväkin pesimälintu järvelle. Pesinnän aloittaminen edellyttää riittävän suuria pesäpönttöjä rantaviivan tuntumassa.

Tuulihaukka ei tällä hetkellä kuulu Järvenpään vakinaiseen pesimälinnustoon. Tuulihaukka vaatii elinympäristöltään yleensä laajahkoja viljelysmaita. Laji on runsastunut viime aikoina lähialueilla.

Pyyn elinympäristöjä löytyi linnustotutkimuksessa 10 kappaletta. Näistä 8 sijaitsee Lemmenlaakson suojelualueen ulkopuolella. Pyyn säilyminen Järvenpään linnustossa on täysin riippuvainen ko. metsien säilymisestä. Pyyn elinolojen turvaamiseksi ainakin seuraavat metsäalueet tulisi jättää avohakkuiden ja rakentamisen ulkopuolelle: 251/M2, 498/M2, 740/M2, 744/M2, 942/M2, 2179/M2.

Taulukko 9. Järvenpään linnustotutkimuksessa vuosina 2001 – 2003 tavatut Uhanalaisluokituksessa huomioidut lajit (RE = hävinnyt, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä), EU:n direktiivilajit ja Suomen vastuulajit.

Laji	Tieteellinen nimi	Uhanalaislaji	EU:n dir.laji	Suomen vastuulaji
Tavi	<i>Anas crecca</i>			on
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>			on
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>			on
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>			on
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	NT		
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>		D1	
Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>	RE		
Ruisrääkkä	<i>Crex crex</i>	NT	D1	on
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	VU		
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>			on
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>			on
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	VU		
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>		D1	on
Käki	<i>Cuculus canorus</i>	NT		
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>		D1	on
Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>		D1	
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>		D1	
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>	NT	D1	
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>	VU		
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	VU		
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			on
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	NT		
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	NT		
Tililtäntti	<i>Phylloscopus collybita</i>	VU		
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	NT	D1	
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	NT	D1	
Kottarainen	<i>Sturnus vulgaris</i>	NT		
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>	NT		
Nokkavarpunen	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	NT		
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>	VU	D1	

Viiriäinen on satunnaisvieras Järvenpäässä. Lajin suojele ei vaadi tämänhetkisen tietämyksen valossa erityishuomiota tai toimia Järvenpäässä.

Ruisrääkkä on harvalukuinen pesimälintu Järvenpäässä. Lajin elinolojen turvaamiseksi tulisi kaupungin alueella säilyä riittävästi pelto- ja niittyalueita. Mm. Ristinummen ja Teriojan peltoalueet ovat viime vuosina olleet ruisrääkän säännöllisimpiä elinalueita Järvenpäässä. Tunnetut elinalueet tulisi jättää voimakkaiden toimenpiteiden ulkopuolelle, mikäli ruisrääkän toivotaan asuttavan alueita. Laji on kuitenkin esiintymisessään ailahtelevainen, eikä sen voida varmuudella olettaa asuttavan samaa aluetta perättäisinä vuosina.

Liejukana on Tuusulanjärven rehevimpien ranta-alueiden harvinainen pesimälintu. Suvirannan ympäristön, Vähäjärven alueen sekä järven pohjoispään säilyminen nykyisenkaltaisessa tilassa riittänee liejukanan säilymiseen Järvenpään harvinaisena pesimälintuna.

Rantasipin pesimäkanta lienee melko vakaa Keravanjokivarressa ja Tuusulanjärven alueella. Laji ei vaadi toistaiseksi mitään suojelullista erityishuomiota Järvenpäässä.

Kuovin pesimäkanta Järvenpäässä on täysin riippuvainen laajimpien peltojen säilymisestä viljelykäytössä. On huomattava, että tietokannassa olevat kuovin pesimäbiotooppitiedot kertovat vain elinympäristön keskipisteen sijainnin. Todellinen elinympäristö ulottuu lähes poikkeuksetta laajalti ympäröiville avomaa-alueelle.

Naurulokin pesimäaluetta Järvenpäässä on viime vuosikymmeninä ollut Linturannan luhtaniityn ja Tuusulanjärven pohjukan välinen laajahko ranta-alue. Viimeiset pesinnät tältä ranta-alueelta ovat vuodelta 2001, jolloin järven pohjoispään rantaluhdalla pesi 200 paria naurulokkeja. Pesintä epäonnistui täysin. Syynä pidetään ihmisten toteuttamaa laajamittaista linnunpesien ryöstelyä. Tämän jälkeen naurulokkeja on pesinyt Vanhankylänniemen edustan Tiiraluodolla, vuonna 2003 pareja oli 25. Linnustotutkimuksen menetelmin saatu naurulokkien yhteismäärä, 225 paria, on siis jo tutkimuksen valmistushetkellä vanhentunutta tietoa: tämänhetkisen tietämyksen valossa naurulokin nykykanta Järvenpäässä on 25 paria.

Merkillepantavaa on, että naurulokki on sopeutunut elämään ihmisen läheisyydessä, mutta pesimäpaikan on oltava turvallinen. Tuhoutuneiden pesintöjen sarja voi johtaa koko pesimäalueen täydelliseen hylkäämiseen.

Mikäli naurulokki vielä yrittää pesiä Linturannan – Järvenpään pohjoispään Natura-alueella, tulisi esimerkiksi valistuksella ja valvonnalla pyrkiä turvaamaan tämän hyvin nopeasti koko Suomessa taantuneen lokin pesinnät.

Naurulokin ainoalle pesimäalueelle, Vanhankylänniemen edustan Tiiraluodolle, tulisi järjestää rauhoitus ja ehdoton maihinnousukiello lintujen pesimäaikana toukokuun alun ja heinäkuun välisenä ajanjaksona.

Kalatiiran ainoa pesimäalue Järvenpäässä on Vanhankylänniemen edustan Tiiraluoto. Luodolla pesivien kalatiirujen ja naurulokkien poikastuoton turvaamiseksi tulisi maihinnousu luodolle ehdottomasti kieltää pesimäaikaan toukokuun alun ja heinäkuun välisenä aikana.

Käki on Järvenpään vähälukuisimpia pesimälintuja. Käen elinolojen turvaamiseksi tulisi kaupungissa säilyä riittävästi aukkoisia ja valoisia metsiä, lisäksi pesäloisena käen lisääntyminen edellyttää isäntälintujen elinvoimaisia ja runsaita kantoja. Käen isäntälajeja ovat mm. leppälintu, harmaasieppo ja västäräkki, joiden pesimäkannat Suomessa ovat viime aikoina taantuneet. Seuraavissa metsissä on todettu käkireviiri: 817/M2, 2023/M2, 2088/M2.

Huuhkaja pesii Järvenpäässä vain yhdessä paikassa. Mikäli kaatopaikan täyttömäki ja ympäröivä metsäalue (Manninmetsä 251/M2) säilyvät entisellään, säilynee huuhkajakin Järvenpään pesimälajistossa. Huuhkajan pesinnän onnistumisen kannalta on erittäin tärkeää, ettei pesän ympäristössä, ts. täyttömäen rinteillä liikuta pesinnän ollessa munavaiheessa huhtikuun alun ja kesäkuun puolivälin välisenä aikana.

Suopöllö on Järvenpäässä erittäin harvinainen ja satunnainen pesimälintu. Vuoden 2003 havaintojen perusteella ei saatu varmoja viitteitä lajin pesinnästä alueella. Suopöllö ei vaadi mitään suojelullista erityishuomiota Järvenpäässä.

Palokärjen elinalueet ovat Järvenpään suurimpien metsien tuntumassa. Palokärjen reviiri on laaja, joten näitten metsien säilyminen on lajin elinehto. Palokärki ei vaadi erityisen vanhaa metsää, mutta kolopuiksi on löydyttävä riittävän järeitä puita. Pelottomana lintuna palokärki voi pesiä myös ihmisasutuksen lähituntumassa. Palokärjen elinalueita ovat mm. 815/M2, 942/M2, 1824/M2, 2019/M2, 2023/M2.

Harmaapäätikka on vähälukuisimpia pesimälintuja Järvenpäässä. Lajin elinympäristöä ovat kartanopuistikot, vanhoja haapoja kasvavat seka- ja lehtimetsät, sekä havumetsäseutujen saarekkeiset pellonreunat ja rantalehdot. Tällaisten vanhojen metsien suojeleminen turvaa harmaapäätikan elinmahdollisuudet alueella. Erityisesti kaupungin metsissä, pellonlaiteilla ja jokivarsissa olevat varttuneet haavat ja niitä ympäröivät metsiköt tulisi ehdottomasti jättää hoito- ja harvennustoimien ulkopuolelle. Tämä toimenpide takaisi mahdollisia pesäpaikkoja niin harmaapäätikalle kuin muillekin kolopesijöille.

Pikkutikan elinympäristö on useimmiten kosteapohjainen vanhahko lehtipuumetsikkö, jossa on runsaasti lahoavaa puuta (Hyytiä ym. 1973). Järvenpäässä tällaisia elinympäristöjä on mm. Tuusulanjärven rantavyöhykkeessä ja Keravanjokivarressa. Kaupungin metsien hoidossa tulisi jatkossa kaikilla alueilla turvata riittävä, luontaisen kaltainen lahoppumäärä. Metsien "siivoamista" tulisi tulevaisuudessa toteuttaa vain mikäli siihen on erityisen hyvät perusteet.

Linnustoselvityksessä pikkutikkareviiri löytyi Lemmenlaakson suojelualueelta ja lisäksi reviiri todettiin puistomaisesta ympäristöstä entisen maaseutuopiston liepeiltä.

Käenpiika on voimakkaasti taantunut laji, jonka Järvenpään pesimäkanta on hyvin pieni. Käenpiika suosii aukkoisia valoisia metsiä ja metsänreunoja, joista ei Järvenpäässä ole pulaa. Käenpiialle soveltuvat myös puustoiset pientaloalueet, mikäli niiden tuntumassa on metsää. Käenpiian taantumisen syyt lienevät talvehtimisalueiden heikentyneissä oloissa. Kolopesijänä se vaatii joko sopivia luonnonkoloja tai pesäpönttöjä. Tämänhetkisen tietämyksen perusteella kaupunkisuunnittelu ei juuri heikennä käenpiian elinolosuhteita Järvenpäässä.

Leppälintu suosii käenpiian tapaan valoisia aukkoisia metsiä, puustoisia pientaloalueita ja metsänreunoja. Leppälintu on kolopesijä, joka ei itse kaiva pesäkoloaan. Intensiivisellä pesäpönttöjen ripustamisella voitaisiin lievittää nykymetsänhoidon aiheuttamaa luontaisten laho- ja kolopuiden pulaa. Lisäksi kaupungin metsänhoidossa tulisi huomioida tulevaisuudessa luontaisen kaltaisten elinympäristöjen merkityksellisyys mm. leppälinnun kaltaisille kolopesijöille.

Pensastasku on niittyjen ja pellonpiennarten harvalukuinen pesimälintu. Järvenpäästä löytyneet 24 reviiriä ovat keskittyneet kaikkein parhaimmille niittyalueille ts. alueille, joiden muukin avomaalajisto on rikasta. Pensastasku sietää eläinten laidunnusta ja jossakin määrin tehomaatalouttakin, kunhan elinympäristössä on reheviä ojanpientareita. Suosituimpia elinalueita ovat kuitenkin villiintymään päästetyt entiset laidunmaat, pakettipellot ja muut heinittyneet joutomaat. Vain pensastaskun elinympäristöjen turvaamisella voidaan taata pensastaskun säilyminen Järvenpään linnustossa.

Kivitasku oli 70-luvulle saakka tasaisen runsas pesimälintu erilaisissa avomaaympäristöissä, mutta etenkin maatalousympäristöissä. Kivitaskun taantumun syinä pidetään muuttuneita elinolosuhteita sekä pesimäalueilla että talvehtimisalueilla Sahelin eteläpuolisessa Afrikassa. Linnustotutkimuksen tulosten perusteella noin 20 % Järvenpään kivitaskuista pesi perinteisissä maatalousympäristössä, loput teollisuusalueilla sekä kaikkein uusimmilla omakotiasutusalueilla. Tämänhetkisen tietämyksen perusteella kivitasku ei tarvitse erityisiä suojelutoimenpiteitä Järvenpäässä.

Tiltaltti on varttuneiden kuusivaltaisten sekametsien pesimälintu. Järvenpäässä tiltaltille soveliaita elinympäristöjä on vielä suhteellisen runsaasti jäljellä: linnustotutkimuksessa todettiin viitisenkymmentä reviiriä. Tiltaltin reviiri on laaja, 3-4 hehtaaria, joten pesimämetsän on oltava huomattavasti laajempi. Metsien pirstoutuminen ja nuorentuminen lienevät suurimmat uhkatekijät tiltaltin menestymiselle niin Järvenpäässä kuin laajemminkin Suomessa.

Pikkusiepon elinympäristö on mieluiten vanhaa, kosteapohjaista ja usein rehevää kuusi- tai kuusisekametsää. Reviirillä saa mielusti olla vähintään kohtalaisesti lahopuuta. Pikkusieppo on harvinainen, eikä ilmeisesti edes jokavuotinen pesimälintu Järvenpään parhaissa metsissä. Nämä metsät (mm. Kiljuvanummen pohjoisosat, Satumetsän purovarsilehto ympäristöineen, Manninmetsän rehevät osat ja Hautausmaanmetsä) tulisivat Lemmenlaakson suojelun alueen tavoin jättää kaikkien hoito- ja rakennustoimien ulkopuolelle.

Pikkulepinkäinen on yksi nopeimmin taantuneita varpuslintujamme. Tämänhetkisen tietämyksen perusteella syyt taantumiseen ovat pääasiassa heikentyneissä oloissa talvehtimisalueilla, ei niinkään pesimäalueilla. Järvenpäässä pikkulepinkäinen ei liene koskaan ollut järin runsas. Sovelaita pesimäpaikkoja, kuten paahteisia hakkuuaukkoja, pensoituneita niittyjä ja tienlaitteita sekä laajoja puutarhoja Järvenpäässä on kohtalaisesti. Toisaalta järvenpääläisessä maatalousmaisemassa ei nykyisellään juuri ole elintilaa pikkulepinkäiselle. Pikkulepinkäisen elinolojen turvaamiseksi todettujen elinalueiden tulisi säilyä nykyisenkaltaisessa tilassa.

Kottaraisen pesintä edellyttää sopivaa pesäkoloa. Parhaiten kottaraisen pesintä onnistuu pihapuuhan ripustetussa sopivankokoisessa pesäpöntössä. Kottaraisen taantumun syiksi on esitetty mm. sopivien ruokailunurmien vähenemistä ja niiden pieneliöstön yksipuolistumista. Kottaraisen tärkeintä poikasaikaista ravintoa ovat vaaksiaisten toukat, joita ne löytävät helposti matalanurmisilta laidunniityiltä, mutta eivät korkeakasvisilta viljelyksiltä (Väisänen ym. 1998). Maatalouden luomuviljely ja kaikenlaisten torjunta-aineiden käytön vähentäminen takaavat rikkaamman pieneliöstön, joka on suorassa suhteessa poikas- tuottoon. Pesäpönttöjen lisääminen kaupungin kulttuurimaisemaan, sekä olemassa olevien luonnonkolojen säästäminen ovat keinoja joilla voidaan tehokkaasti edesauttaa kottaraiskannan säilymistä.

Varpunen on suhteellisesta runsaudestaan huolimatta taantunut nopeasti viimeisten 20 vuoden ajan. Ihmisen seuralaisena se on asuttanut pihapuutarhojen, viljavarastojen, myllyjen ja maatilojen liepeitä. Vähenemisen syitä ei tiedetä. Voidaan vain arvailla, että esim. sopivien ruokailu- ja pesäpaikkojen väheneminen yleisen ympäristön siistimisen seurauksena on saattanut johtaa varpusen taantumiseen. Eräiden tutkimusten mukaan mm. Brittein saarten varpuskanta ovat heikentäneet aiemmin tuntemattomat taudit. Koskeeko tämä mahdollisesti Suomenkin varpuskanta, on toistaiseksi tuntematonta. Kaupunkisuunnittelussa varpusta voidaan suosia mm. orapihlaja-aitoja tai vastaavia istuttaen.

Varpunen tarvitsee elinalueellaan tiheitä pensaita suojapaikoiksi. Myös uudisrakennusten aaltoprofiiliset kattoelementit lisäävät rakennuksiin syntyvien suojaisien pesäkolojen määrää.

Nokkavarpunen on vanhojen lehtipuistikoiden, puutarhojen ja lehtevien pientaloalueiden harvalukuinen pesimälintu. Nokkavarpusen esiintyminen on laikuittaista, eikä se ole missään yleinen. Järvenpäässä todetut pesimäaikaiset havainnot kuvastavat osuvasti lajin harvalukuisuutta: 4 havaintoa puutarhakaupunginosissa. Erityiset toimet nokkavarpusen elinolojen turvaamiseksi eivät ole tarpeen.

Peltosirkku on muuttolintu, jonka pesimäkanta Suomessa on voimakkaasti taantunut. Syyt ovat tämänhetkisen tietämyksen mukaan sekä muuttunut maatalousympäristö, että pikkulintujen intensiivinen metsästys ja pyynti muuttomatkan varrella Keski- ja Etelä-Euroopassa. Linnustotutkimuksessa tehdyt havainnot peltosirkusta koskivat laulavia lintuja sopivan kaltaisessa elinympäristössä, mutta mitään pesintään viittavaa ei todettu. Luonnonmukaisen maatalouden suosiminen laajassa mittakaavassa saattaisi vaikuttaa Järvenpään peltosirkkukantaan suotuisasti.

4.2 Aluekohtainen tarkastelu ja suositukset

4.2.1 Metsäalueet

Järvenpään linnustotutkimuksen tarkoituksena on ollut, paitsi selvittää kaupungin pesimälintulajit ja niiden parimäärät, selvittää myös linnuille tärkeimpiä elinalueita.

Kappaleissa 3.4.1 – 3.4.9 on esitelty Järvenpään linturikkaimpia metsiä, maatalous-ympäristöjä ja muita elinympäristöjä.

Lähes kaikki Järvenpään laajemmat metsät olivat useiden tärkeiden lintulajien (Uhanalais-tarkastelussa huomioitujen lajit, EU:n direktiivilajit, Suomen vastuulajit) elinaluetta.

Korkeimmat lintutiheydet todettiin Lemmenlaaksossa, Lippumäenmetsässä, sekä Kartanonseudunmetsässä. Näillä metsäalueilla lintutiheydet olivat huomattavasti eteläsuomalaisia keskiarvoja korkeammat. Muilla tutkituilla laajemmilla metsäalueilla lintutiheydet vastasivat keskiarvoja tai olivat yleensä sen yläpuolella.

Lajistoltaan monimuotoisimmat olivat Manninmetsä, Wärtsilänmetsä ja Satumetsä. Mikäli Lemmenlaakson metsien kangas- ja lehtometsiä olisi tutkittu yhtenäisenä kokonaisuutena, olisivat ne nousseet lajiston monimuotoisuudessa samalle tasolle edellä mainittujen kanssa.

Lähes kaikissa laajemmissa metsäalueissa oli vanhan tai varttuneen metsän elementtejä. Varttuneen metsän indikaattorilajeja, tiltalttia ja puukiipijää tavattiinkin näiltä metsäalueilta.

Metsäalueiden tulevaisuutta pohdittaessa tulisi huomioida lähekkäin olevien metsien yhdessä muodostaman kokonaisuuden merkityksellisyys. Esimerkiksi Kiljuvanummen, Satumetsän ja Saukonmetsän yhdessä muodostamassa kokonaisuudessa muuttuvat tai häviävät elinolot yhdellä alueella heijastuvat nopeasti välittömään lähiympäristöön.

Metsäluonnon köyhtymisen yhtenä tärkeimmistä syistä pidetään metsien nuorentumista. Tämä johtuu nykyaikaisen metsänhoidon mukaisesta hakkuutehokkuudesta. Hakkuiden jäljiltä metsiin ei yleensä jää riittävästi vanhaa, yli-ikäistä, kituvaa tai lahoavaa puustoa.

Hakkuutähteenä metsään jäävä oksa-aines ja muu lahoamaan jätetty hakkuujäte ei korvaa luontaisesti tapahtuvaa, metsänkiertoon kuuluvaa lahoamista. Taloudellisesti tehokas metsänhoito köyhdyttää metsäluontoa, eikä pysty ylläpitämään monimuotoista metsälinnustoa.

Kaupungin alueella olevien metsien käsittely- ja hoitotarve tulisi arvioida uudelleen. Perinteisen puuntuoton maksimoinnin sijaan metsiä tulisi tarkastella sekä kaupungin asukkaiden viihtyvyyden, että luonnontilaisen ympäristön itseisarvoisuuden näkökulmasta. Metsien käsittäminen asukkaiden virkistykseen elementteinä ja asumisenlaatua kohottavana luonnontilaisena, tai luontaisen kaltaisena alueena, palvelisi kaupungin asukkaita kauaskantoisemmin, kuin puuntuottotuloilla saatu kertaluonteinen hyöty.

Järvenpään metsien linnuston monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edellä mainittujen tärkeiden lajien elinolojen turvaamiseksi tulisi seuraavien rauhoittamattomien metsäalueiden käsittelyssä pidättäytyä vähimpiin mahdollisiin toimenpiteisiin:

Manninmetsä, 251/M2	Paavonpolunmetsä, 942/M2
Wärtsilänmetsä, 740/M2	Lippumäenmetsä, 1528/M2
Satumetsä, 498/M2	Piilipuunmetsä, 2023/M2
Kiljuvanummi, 1361/M2	Kittiläntienmetsä, 2179/M2
Hautausmaanmetsä, 939/M2	Kartanonseudunmetsä, 907/M2
Ristinummenmetsä, 1664/M2	Saukonmetsä, 1824/M2

4.2.2 Niitty- ja peltoalueet

Linnustoltaan huomionarvoisia niitty- ja peltoalueita on linnustotutkimuksen tulosten perusteella löydetty yhteensä 16.

Niitty- ja peltoalueiden lintujen elinoloja tukee parhaiten vanhakantainen maatalous: peltojen luonnonmukainen vuoroviljely, karjan ja hevosten laidunalueet, jotka ajoittain otetaan viljelykiertoon, sekä kesannolla olevat heinäniityt, jotka ajoittain niitetään lyhyiksi. Tällaisia alueita on Järvenpäässä erittäin vähän.

Myös tienvarsien laajojen piennaralueitten hoito voi edesauttaa avomaalinnuston elinoloja. Etenkin tievarsiniittyjen hoito ns. maisemaniittyinä voi ylläpitää paitsi vaateliasta avomaalinnustoa, myös monimuotoista päiväperhos- ja kasvilajistoa (Jantunen ym. 1999).

Järvenpään linnustoselvityksen tuloksia analysoitaessa selvitettiin monimuotoisimmat niitty- ja peltoalueet. Niitty- tai peltoaluetta on pidetty huomionarvoisena mikäli sillä on tavattu yksi tai useampi ns. tärkeän lajin (Uhanalaismietintö, EU:n lintudirektiivi, Suomen vastuulajit) reviiri. Lisäksi huomionarvoisena on pidetty sellaista niitty- tai peltoalueen yhdistelmää, jolla on tavattu kolmen monimuotoisen niitty- ja peltoelinympäristön ilmentäjälajin reviirit (kiuru, niittykirvinen ja pensastasku).

Järvenpään niitty- ja peltolinnuston monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edellä mainittujen tärkeiden lajien elinolojen turvaamiseksi tulisi seuraavien alueiden käsittelyssä pidättäytyä lähinnä vain elinympäristöä säilyttäviin hoitotoimenpiteisiin:

Niitty 1427/V3	Pelto 1944/V1 ja Niitty 1945/V3
Pelto 1529/V1	Niitty 1973/V3
Pelto 1590/V1	Niitty 2058/V3
Niitty/pakettipelto 1663/V2	Niitty 2074/V3
Pelto 1696/V1	Pelto 2113/V1
Niitty 1841/V3	Niitty 2302/V1
Pelto 1845/V1	Niitty2318/V3
Niitty 1589/V2	Pelto 1545/V1

4.2.3 Linturannan Natura-alue

Linturannan Natura-alue on pohjoisin osa Tuusulanjärven kolmiosaista Natura-aluetta. Muut osat ovat järven länsirannan keskiosassa, sekä eteläpäässä. Alue on liitetty Natura 2000-verkoston lintudirektiivin perusteella.

Linturannan Natura-alueen hoito- ja käyttö tulisi toteuttaa alueen linnuston elinolosuhteiden säilyttämistä silmälläpitäen. Toteutuskeinot voidaan jakaa kolmeen ryhmään:

1. kasvillisuuden ja vesitasapainon säätely
2. Natura-alueen lähialueiden maankäytön ohjaus
3. alueen virkistyskäytön ohjaus

Natura-alueen luhtarantojen monimuotoisen tilan ylläpitämiseksi tulisi alueen vesitasapainoa seurata ja tarvittaessa tehdä ennallistavia ja ylläpitäviä toimenpiteitä. Näitä toimenpiteitä ovat mm. rantapalteen poistot, rantaviivan puuston ja pensaikkojen poisto ja harvennukset sekä mahdollisesti myös venekanaavien aukipitäminen.

Natura-alueeseen rajautuvien maa-alueiden käytön tulisi olla luonteeltaan senkaltaista, etteivät Natura-alueen luontoarvot oleellisesti muutu, ja ettei toimenpiteistä aiheudu häiriötä alueen pesimälinnustolle.

Linjahaantien päähän ehdotetun lintutornin rakentaminen ja lähimpien kiinteistöjen pienveneiden keskittäminen hallitusti (Yrjölä ym. 2003) palvelevat sekä kuntalaisia, että mahdollisesti rauhoittavat Natura-alueen rantojen villiä käyttöä. Alueelle ei kuitenkaan tulisi rakentaa oleellisesti nykyistä isommalle pienvenemäärälle laitureita tai muita venepaikkoja, jotta vältyttäisiin pysäköintipaikkojen rakentamiselta ja liikenteen kasvulta.

4.2.4 Tiiraluoto

Tiiraluodon lokkilintujen (naurulokki VU, kalatiira EU D1) pesimärauhan turvaamiseksi tulisi luodolla toteuttaa pesimäaikainen rauhoitus. Huolimatta lokkien ja tiirujen äänekkäästä ja hyökkäävästä tavasta puolustaa pesiään, on luodolla pesimäaikaan tavattu mm. huvikalastajia ja jopa lintukoiran kouluttaja.

4.2.5 Vähäjärvi

Vähäjärven alueen linnuston elinolojen turvaamiseksi tulisi alueen säilyä nykyisen-kaltaisessa tilassa. Alueella ei ole nykytietämyksen perusteella tarpeen tehdä minkäänlaisia toimenpiteitä.

4.2.6 Suviranta

Suvirannan alueen pesimälinnuston ja muutonaikaisten levähtäjien elinolojen turvaamiseksi tulisi Suvirannan alueen luontosuhteiden säilyä muuttumattomina ja kutakuinkin nykyisenkaltaisessa tilassa.

pienveneiden laituripaikkoja, sillä rantavyöhykkeen rehevä puusto ja kasvillisuus suosivat alueen monimuotoista, ja osin harvinaista pesimälinnustoa: liejukana (VU), rytikerttunen, satakieli.

Suvirannan ruovikkoalue on hyvin merkittävä eräiden varpuslintujen (haarapääsky, törmäpääsky, västäräkki, keltävästäräkki, kottarainen) pesimäkauden jälkeinen yöpymisalue. Alueen ruovikon tulisikin säilyä nykyisenkaltaisessa tilassa. Olemassaoleville kiinteistölle johtavien pienveneväylien ylläpitämiselle ei ole esteitä.

Suvirannan ruovikko sekä Tuusulan puolella oleva Tuomalan ruovikko yhdessä muodostavat alueellisesti hyvin merkittävän yllämainittujen tiettyjen varpuslintujen yöpymisalueen. Alue on tällä hetkellä suhteellisen rauhallinen, sillä sen vieritse ei kulje vilkkaita veneilyreittejä, eivätkä matalat vedet houkuta huvikalastajiakaan. Suvirannan eteläpuolella olevalle keinotekoiselle niemelle ei tulisi ohjata mitään virkistystoimintoja, kuten esim. pienvenelaituria tai uimarantaa.

KIRJALLISUUS

Bibby, C. J., Burgess, N. D. & Hill, D. A. 1992: Bird census techniques. Academic Press, London.

Honkala, J. & Niiranen, S. 2002: Järvenpään Lintuatlas. Väliraportti 2002. Järvenpään kaupunki. Ympäristötutkimus Metsätähti Oy.

Honkala, J. & Lavinto, A. 2001: Järvenpään Linturannan linnustoselvitys 2001. Järvenpään kaupunki. Ympäristötutkimus Metsätähti Oy.

Hyytiä, K., Kellomäki, E. & Koistinen, J. (toimittajat). 1983: Suomen lintuatlas. SLY:n Lintutieto Oy, Helsinki.

Jantunen J. Kokkonen A. Mieskolainen R. 1999: Tienrakentamisen vaikutukset kasvillisuuteen ja niittyjen perustaminen tieluiskille. Seurantatutkimus 1990-1999. Vuoksenniskan moottoritie, Imatra. Loppuraportti. Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustoseurannan havainnointiohjeet. 2., uusittu painos. - Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Lavinto, A. & Niiranen, S. 1992: Järvenpään arvokkaat lintukohteet, perusselvitys 1991. Järvenpään ympäristölautakunta.

Lavinto, A. & Niiranen, S. 1997: Järvenpään arvokkaat lintukohteet, seurantaselvitys 1996. Järvenpään ympäristölautakunta, Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys, Tringa ry.

Ranta, P. 1998: Järvenpään kaupunkiluonnon kartoitus. Yhteenveto tuloksista vuoteen 1998 saakka. Ympäristötutkimus Metsätähti Oy.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Rintala, J. Honkala, J. Hirvonen, H. 2002: Pernajanlahden ympäristöselvitys: Pesimälinnuston seuranta 2002. Helsingin yliopisto, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Väisänen, R. A., Lammi, Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto. Otava, Helsinki.

Yrjölä, R., Stigzelius, J., Rinne, J. 2003: Tuusulanjärven länsirannan käytön ja hoidon periaatteet. Uudenmaan ympäristökeskus. Ympäristötutkimus Yrjölä Oy.

LIITTEET:**Käytetty biotooppiluokitus**

C1	purokäytävä	M1	kaupunkimetsä
C2	jokikäytävä	M2	kangasmetsä
C4	järvi/ranta-alue	M3	kalliometsä
C6	oja	M5	lehtometsä
J1	julkinen piha	M6	pihametsikkö
J2	urheilu/leikkikenttä	S4	neva
J3	joutomaa/aktiivinen	O1	pientaloalue
J4	joutomaa/ei aktiivinen	P1	puisto
J5	varasto/teollisuusalue	P2	pihapuisto/alue
J6	kaatopaikka	P3	puutarha
J7	sorakuoppa	P4	hylätty puutarha
K1	kallio	P5	kartanopuisto
L1	korttelikatu	P8	viherkaista
L2	tiekäytävä	V1	pelto/viljelty
L3	moottoritiekäytävä	V2	pelto/kesannoitu
L7	pysäköintialue/hiekkakenttä	V3	niitty
L8	meluvalli		

Lajikartat:

Tavi	<i>Anas crecca</i>
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>
Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>
Ruisrääkkä	<i>Crex crex</i>
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>
Käki	<i>Cuculus canorus</i>
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>
Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>
Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>
Kottarainen	<i>Sturnus vulgaris</i>
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>
Nokkavarpunen	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>

